

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hónapra ..... 3 korona

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona
Egy hónapra ..... 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK.

4-betűs betűsor egyenként 30 fillér.
minden következőnél 15 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 381.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, április 29.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A jövő király.
- Hollaky Imre bűnpöre.
- Járasbíró és ügyvédjelölt afférja.
- Az aradi ekvitaáció löversenye.
- Vége a szünetnek.
- A nagy pör szenzációja.
- Kardos No II.
- A száműzött szemérem.
- Az aradi gyp.
- Nem lesz majális.
- A nap furcsaságai.
- Társa: A szórakozottak.

A jövő király.

— Bécsi levél. —

Mind jobban és határozottabban kerül a politikai események előterébe *Ferenc Ferdinánd* trónörökös személye. Azelőtt szinte tüntető tapintatossággal zárkózott el mindattól, ami az uralkodói hatáskörhöz tartozik. Nehány év óta, a katonai ügyekben, főként a nagy hadgyakorlatok alkalmával szokta helyettesíteni a legfőbb Hadurat. Az osztrák császárváros társadalmi mozgalmában is alig vállalt reprezentáló szerepet. A politika dolgaiban pedig kívül maradt, egészen addig, a míg *Andrássy Gyula* magyar belügyminiszter néhány hónap előtt hosszabb „informatív” látogatást nem tett *Ferenc Ferdinánd* trónörökösénél.

Most azonban Bécsben a komoly politikai körök és a tereferélők egyformán sokat foglalkoznak a trónörökös személyével, politikai érzéseivel, jövő királyának tervei. Ez minden körülmények

között érthető, és természetes lenne, de most különösen indokoltá teszi egy szomorú, sajnálni való körülmény.

A király beteg. Nemcsak olyankor, a mikor a bulletinek röpködnek, hanem úgyszólván megszokás nélkül. Magas életkora, a melyet a felség főként az ő mintaszerűen mértékletes és pontos életrendjének köszönhetett, mind jobban veszi ellenálló képességét. A király házi orvosán, *Kerzl dr. vezértörzsorvoson* kívül két három egyetemi tanár állandóan a felség környezetében van. Nemcsak az izgalomtól, de a túlságos mozgástól is tartózkodnia kell. A császár-jubileum ünnepeinek az uralkodó csak az ablakon besűrű sugarait fogja élvezhetni, maga azonban alig lehet azok középpontjában. A császár-jubileumot, legalább úgy látszik, a bécsiek nem is a császárnak rendezik, hanem maguknak. Egy kis szórakozás, néhány kitüntetés, meg egy kis idegenforgalom kedvéért. Ilyen haszna van annak, ha az emberek lojálisak.

S mikor az udvari személyzet indiszkrétjei, a börze finom hallószervei révén a király betegségének új fázisairól szó esik, akkor természetes eszmetársulásként tér át a beszéd a trónörökösre és a jövő politikájára. Senki nem mondhatja magát e tekintetben teljesen beavatottnak, vagy csak jól értesültnek is, — de azért igen érdekesek a mende-mondák, amelyek ehhez a tárgyhöz fonódnak.

A legnevezetesebb közölők az, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónralépte után meg fogja magát cseh királynak koronáztatni.

Előzőleg szabályozni fogja a csehországi németek helyzetét. A jövő királynak ez a lépése a magyar önállósági törekvéseket akarná ellensúlyozni. A Habsburgok közül nem egynek volt a jelszava: *divide et impera* s ezt követné *Ferenc Ferdinánd*. A magyar nemzeti követeléseket a lehetőségig megadja, de ugyanakkor a csehek közjogi tekintetben egyenrangúakká emeli a magyarokkal. Egyben pedig *főlszabadítja* úgy a magyar, mint az osztrák területen levő nemzetiségi aspirációkat s azoknak keovezéseket nyújt. Ezt a tervet — szövi tovább a pletyka — a monarchia szövetségese, *Vilmos német császár is helyesli*, nemcsak a hármasszövetség szempontjából, de az ausztriai németek érdekében, a kiknek helyzete ezzel végleg szabályoztatnék.

Hogy a trónörökös ily szempontból nincs ellene a magyar nemzeti követeléseknek, mutatja az, hogy az önálló magyar jegybanknak nincs akadálya s az — ezt már budapesti pénz-nagyok is hangoztatják, — a kartell-bank formájában meg is fog valósulni.

Ezekkel együtt más politikai vonatkozásokba is keverik a trónörökösöt, amelyek azonban már nem frissek. Hogy Ausztriában a keresztény-szociálistákra fog támaszkodni, a magyar politikában pedig mindenek előtt *Zichy János* gróf szavát hallgatja meg, — erről nem első ízben esik szó.

Annyi kétségtelen, hogy a trónörökös most már aktív részese úgy az osztrák, mint a magyar politikának. A király szí-

A szórakozottak.

*

Örökösen a német professzorokat csufolják a szórakozottságuk miatt, holott az egy épen olyan nemzetközi nyavalya, mint akár a kiváncsiság, vagy az idegesség. Hiszen csak néhány nap előtt nevetett egész Európa s minden kapcsolt része *Poincaré* francia tudós piramidális esetén! A derék férfi meglátogatta egyik tudóstársát és anyjára belemerült a nagyon érdekes beszélgetésbe, hogy elfelejtett elmenni, sőt azt is elfelejtette, hogy — ő a vendég. A szórakozottságról szóló adomák leggyakoribb „kelléke” a paraplí. Minden német professzor a vendéglőben felejt az esernyőjét, vagy helyette egy partviszt szorongat a hóna alatt. Hasonló sorstól akarta megkímélni elutasított életparáját az a jó feleség, aki levélben is figyelmeztette, hogy ügyeljen az esernyőjére. A férj rövid táviratban válaszolt:

„Esernyőm és én holnap esti vonattal érkezünk.” A szórakozott bácsi pontosan be is állított a mondott időben, de a paraplí nem hozta magával... a táviróhivatalban felejtette. *Brassai Sámuel*, a híres magyar tudós a legszórakozottabb emberek közé tartozott. Nem csoda; hiszen még sétái közben is tudományos kutatásokkal foglalkozott és nem ért rá szontalan köznapi dolgokkal bibelődni. Egy szép tavaszi napon kibantukolt *Kolozsvár* utcából és a szabad természet ölébe átadta magát egyik kedvtelésének: bogarászott, botanizálta, gazdag állati és növényzsvákmánnyal meg-

terhelten indult hazafelé. Feltűnt neki, hogy szokatlanul fáradt s meg akarván tudni, mennyi ideig volt talpon, zsebébe nyúlt az órájáért. Bámúlva látta, hogy ficánkoló békát húzott elő. Némi fejtorés után rájött a saját szerű metamorfózis okára: Egy tócsa partján fogta azt a békát, de felismervén, hogy az egy egészen közönséges példány, vissza készült dobni a vízbe. Ugyanakkor az óráját is nézte és szórakozottságában az órát hajította a tócsába s a békát dugta zsebre.

Radó Antal, a jeles *Petrarca*-fordító annyit dolgozik, mintha száz keze volna: Egész délután a képviselőházban revideálja a stenogramokat, szerkesztli a Magyar Könyvtárt, sok egyéb dolga közt idegen költők műveit fordítja le magyarra és pihenésül eredeti verseket ír. De van egy másik szórakozása is: a családi körben töltött néhány perc. Ezt arra használja fel, hogy egyik vagy másik gyermekével kísértájon a szabadba. Egy ízben ismerős jött vele szembe s ez csodálkozva látta, hogy *Radó* jobb karját kinyújtva halad végig az utcán.

— Mit csinálsz? — kérdi az ismerős.

— A fiacskámát sáttaltatom — felelt a költő... aki nem vette észre, hogy a kis kópé már régen kibontakozott az apai kéz fogása alól és valahol előtte futkosott az aszfalton.

*Jászai Mari*val esett meg a múlt nyáron, hogy egy este, társasággal, kiment *Vampetich*-hez vacsorálni. A hölgyek áttört csipkés blúzban voltak öltözve és még így is panaszkodtak a türelhetlen meleg ellen.

— És te *Myriam*, nem gyuladsz meg abban a meleg kabátban?

A meginterpellált nagy tragika helyesnek találta a megjegyzést s felállt, hogy levesse az alkalmatlan felöltőt. Egy fiatalember udvariasan odaugrott s egy pillanat alatt végzett az elvállalt feladattal. *Jászai Mari* éppen már vissza akar ülni a helyére, amikor rápillantott és észre vette, hogy — egy ingben van. Odahaza, a forró lakásban a legnagyobb pongyolára vetkőzve tanulgatta legújabb szerepét s amikor távozott, elfelejtett a kabát alá derekát venni.

Éppen így járt e napokban id. *Szinnyey József*, a magyar írók méhszorgalmu életrajz-írója. *Eendrődi Sándor* volt nála, hogy a *Szikszay* féle vendéglőbe hívja, ahol már többen várták, hogy a *Petőfi* ház érdekében tanácskozzanak.

Szinnyey bácsi levetette dolgozózubonyát s vitatkozás közben elfelejtette a kimenő kabátját felvenni, hanem egyenesen az überzieherébe bujt. A vendéglőben a szolgálatkész pincér hámozta le róla a felöltőt. A tudós asztalhoz ült, hol nagy derűtség üdvözölte, melynek okát fia, ifj. *Szinnyey József* magyarázta meg, mondván:

— Édesapám ingujjban jött el hazulról?

Az öreg ur sietett ismét magára rántani a kabátját és maga is nevetve jegyezte meg:

— Csak azt restellem, hogy most már engemet is „restreiter Professor”-nak fogtok csufolni!

Rosta.

vós ereje, az orvosok tudománya és a kiszámíthatatlan természet még hosszúra nyújthatja a király éveit, új üdéséget adhat fehér öregkorának, de az udvari körökben elérkezettnek tartották az időt, hogy Ferenc Ferdinánd az uralkodásra való átmenetet megkezdje. S ennek révén a bécsi utca, a bécsi kávéház mohóan fal minden kombinációt, amely az ő személyéhez, jövődjéhez fűződik, még ha valószínűtlenebbek is, mint azok, amelyeket főntebb egybefoglaltunk.

Hollaky Imre bűnpöre.

A nagyváradai törvényszék fölmentő ítélete

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 28

Ama számos becsületsértési és rágalmaszasi per közül, amelyekben *Hollaky Imre* acsuval nagybirtokos hol sértettként, hol pedig vádlott gyanánt szerepel, most ismét eldől, egy pör. A nagyváradai kir. törvényszék, amelyet *Hollaky* kérelmére delegált a kuria, az aradi kir. járásbíróhoz azon ítéletét, amely *Hollakyt Pap Teodor dr.* nagyhalmágyi ügyvéd elleni rágalmaszasiért száz korona pénzbírságra ítélte, megsemmisítette és *Hollakyt felmentette.*

A pörnek rendkívül érdekes és bonyodalmas előzményeit a következőkben ismertetjük:

Hollaky ez év elején az aradi ügyészséghez *Pap Teodor dr.* nagyhalmágyi ügyvéd ellen feljelentést adott be, amelyben az ügyvédet *magánosok és hatóság elleni erőszak büntetével, ingatlan vagyron rongálásának vétségével és felbujtással vádolta.* A feljelentés elmondja, hogy az acsuval románság *Hollakynak* három ezer hold kiterjedésű birtokát erőszakkal elfoglalta, a marhákat ott legelteti és a csendőrök felszólítására sem hagyják el a jogtalanul elfoglalt területet. *Hollaky* azt állítja, hogy az acsuval ezen tette előzetes megbeszélés, felállítás eredménye, mert *Jonescu György* körjegyző és *Pap Teodor* ügyvéd csábították, sőt kényszerítették a falubelleket a birtok elfoglalására. Sőt az ügyvéd népgyűlést is hívott egybe, ott összetartásra buzdította a lakosságot és az egybegyűlőktől irást vett, amelyben azok elismerik, hogy marhákat *Hollaky* legelőjére hajtották és egyúttal ígérik, hogy nem távoznak a jogtalanul elfoglalt birtokrészeiről. Ezt az okiratot két példányban állították ki, az egyiket a községl előjáróság vette őrizet alá, a másik az ügyvéd iradáiban van. Ezek alapján tette meg feljelentését.

Hollaky ezen pörét a törvényszéken formai okokból érdemleges tárgyalás nélkül elutasították, mire *Pap Teodor* ügyvéd most *Hollaky* ellen fordult és hatóság előtti rágalmaszasiért az aradi ügyészséghez feljelentést adott be ellene. Az ügyészség áttette az ügyet a járásbíróhoz, ahol *Zih József* kir. járásbíró *Hollakyt* a hatóság előtti rágalmaszasi vétsége miatt *tíz napi fegyházra, átvaltoztatható száz korona pénzbüntetésre ítélte.*

Az ítélet ellen *Hollaky* felbuzzással élt egyúttal pedig felfolyamodást adott be a kuriahoz, kérve, hogy ezen ügy felelősségi bírósága ne az aradi törvényszék legyen és más bíróság delegálását kérte. A kuria helyt adott *Hollaky* kérelmének és a nagyváradai törvényszék felmentette meg az ügy felsőbb fokú elbírálására.

A törvényszék új bizonyítási eljárást rendelt el, amelynek során kihallgatták *Pap János*, csendőrőrmestert és *Krausz Gyula* acsuval lakost.

A csendőrőrmester előadta, hogy *Hollaky* megjelent nála és panaszt tett az acsuvalak garázdálkodása miatt, egyúttal pedig kérte a csendőröket, kutassa ki a lakosság fellázításának okát. A néptől nyert értesülése szerint *Jonescu György* körjegyző lakásán tényleg készítettek egy okiratot, amelyben az acsuvalak egyetemleges felelősséget és szolidaritást vállaltak és kiderült az is, hogy az egyik szerződés a községházán, a másik az okiratot fogalmazó ügyvéd kezei között van. A többi tanu vallomásából is beigazolást nyert, hogy *Hollaky* vádjait jóhiszeműleg tette meg.

Ezek alapján hozta meg a nagyváradai törvényszék ítéletét, amely ma érkezett az aradi törvényszékhez és amely a járásbíró ítéletét megsemmisítve, *Hollakyt* a hatóság előtti rágalmaszasi vádjától felmentette.

Az ítélet indokolása a tanuvallomásokra hivatkozik, amelyekből megállapítható, hogy a feljelentés nem rosszakaratból történt és bár *Hollaky* azt a helytelen következtetést vonta le, hogy a nép ellenállása *Pap Teodor* ügyvéd biztatására történt, emiatt még sem büntethető, mert jóhiszeműen vélte, hogy az acsuvalak nem mernének a csendőrség ellen szólni, ha arra *Pap* ügyvéd nem bátorítaná őket.

Járásbíró és ügyvédjelölt afférja.

Kiutasítás a cigaretta miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 28

Szegedi jogászörökben sokat beszélnek most arról az összetűzésről, amely a polgári járásbíró egyik bíróját és egy ügyvédjelölt közt folyt le. Az összetűzésre, amelynek komolyabb következménye lesznek, egy cigaretta szolgáltatott okot.

Schwaiger József járásbíró tegnap egy polgári pört tárgyalta, amelyben az egyik felet *Nekitsch Richard dr.* ügyvédjelölt képviselte. *Nekitsch* cigarettázva tárgyalta, ami ellen a bíró eleinte nem tett kifogást. A dohányzás közben is megengedett dolog a járásbírói tárgyalásokon.

Nekitsch dr. és *Schwaiger* bíró meglehetősen feszült viszonyban állanak egymással. Pár év előtt nyílt tárgyalás során összeszólkostak s az ügyvédjelölt provokálta *Schwaigert*. A bíró azonban azzal az indokolással, hogy bírói ténykedés közben történő dolgokért nem vonható magánúton felelősségre, — az elégtételadást megtagadta.

A tegnapi tárgyaláson *Nekitsch dr.* ellenfele pergáló kifogást tett, amire a bíró *Nekitsch*hez fordulva, megjegyezte:

— Remélem most már leteszi a pert.

— Ezsem ágában sincs, — válaszolta *Nekitsch* és egy törvényszakasra hivatkozott, amely szerinte perbeli álláspontjának helyességét igazolja.

Schwaiger bíró ugylátszik csak ekkor vette észre, hogy az ügyvédjelölt cigarettázik és figyelmeztette:

— Itt ne füstöljön. Tegye le a cigarettát.

Nekitsch szó nélkül eldobta a cigarettát, de a tárgyalás befejezése után odament *Schwaiger* bíróhoz és azt mondta neki:

— Maga nem szokott elégtételt adni, hát ne sértessen.

Ezzel sarkon fordult s távozni akart. Már a küszöbön volt, mikor *Schwaiger* utána szólt:

— Illetlen viselkedésért 200 koronára bírságolom és távozzon a szobámból, mert kivettelem.

— Erre nincs szükség, — felelte az ügyvédjelölt, mert ugyis megyek.

Az ügyvédjelölt nem hederített a bírságot, mert az ő véleménye szerint ehhez a bírónak nem volt joga, mivel a szóváltás magán diskurszus közben, a tárgyalás befejezése után történt. Bírói és ügyvédi körökben most kíváncsian várják az affér folytatását. Egyes hírek szerint *Nekitsch dr.* ma provokáltatta *Schwaiger* bíró.

Az aradi ekvitáció löversenye.

Kisebb balesetek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 28.

Az aradi sportesztendő egyik legérdekesebb eseménye zajlott le ma délután. Az aradi ekvitáció tartotta meg díjlovaglását és löversenyét a császári erdő mellett levő versenyterén, melyet ez alkalommal szokatlanul nagy és előkelő közönség keresett fel.

A verseny első száma a díjlovaglás volt szolgálati és saját lovakon. Futattak: *Telegdy József* hadnagy a *Táncmester*-rel, *Eszterházy Alajos* gróf hadnagy a *Csergő*-vel, *Sassy István* hadnagy a *Blendé*-vel, *Egger G.* báró hadnagy *Ecsel*-tel és *Dickmann Egon* báró hadnagy *Dombó*-val. Első lett *Egger* báró, második *Telegdy József*, harmadik *Sassy István*.

Díjjugratás volt a második szám. Résztvettek:

Eszterházy Alajos gróf hadnagy a *Daniló*-val, *Egger Götz* br. hadnagy az *Ecsel*-tel, *Wodianer Béla* hadnagy a *Fityegő*-vel, *Detrich Gyula* hadnagy a *Cservirág*-gal, *Telegdy József* hadnagy a *Táncmester*-rel, *Malanotti Lajos* hadnagy a *Codamicu*-val és *Ficánkodó*-val, *Spaits Péter* hadnagy a *Fiu*-val és *Furus*-sal, *Sassy István* hadnagy a *Csergő*-vel, *Baross Emil* hadnagy a *Darász*-zal, *Dickmann Egon* báró hadnagy a *Fodor*-ral és *Institoris Frigyes* hadnagy a *Sárvár*-ral.

Első lett *Eszterházy Alajos* gróf, második *Wodianer Béla*, harmadik *Dickmann* báró, negyedik *Telegdy József*.

A verseny harmadik pontja a *Jeu de barre* (szallagjáték) volt. A hat versenyző három csoportban küzdött. Az első csoportban *Detrich Gy.* hadnagy győzött *Erenit*-tel, a másodikban *Malanotti Lajos* hadnagy *Ficánkodó*-val és *Wodianer Béla* hadnagy *Csergő*-vel. A harmadik csoportban mind a három versenyző elvesztette a szallagot. A második csoport versenyénél *Malanotti Lajos* leesett lováról, amely a hadnagyt fejbe rugta. *Malanotti* sérülése nem volt veszélyes, úgy, hogy hamarosan résztvehetett a versenyben.

Ezután a győztesek között folyt a szallagjáték, melyben első *Detrich*, második *Wodianer*, harmadik *Malanotti* lett.

A 4000 méter távolságu akadályverseny volt a verseny negyedik pontja. Résztvettek:

Wodianer Béla hadnagy a *Fityegő*-vel, *Malanotti Lajos* hadnagy a *Ficánkodó*-val, *Telegdy József* hadnagy a *Derby*-vel, *Spaits Péter* hadnagy a *Fiu*-val, *Detrich Gyula* hadnagy a *Sárvár*-ral, *Institoris Frigyes* kadét a *Fodor*-ral, *Egger Götz* báró hadnagy az *Eider*-rel és *Telegdy József* hadnagy a *Táncmester*-rel.

Első lett *Wodianer Béla*, második *Institoris Frigyes*, harmadik *Spaits Péter*, negyedik *Malanotti Lajos*.

Az utolsó akadályversenyen saját félvér lovakkal résztvettek:

Dickmann Egon báró hadnagy a *Véltellen*-nel, *Eszterházy Alajos* gróf hadnagy *Daniló*-val, *Malanotti Lajos* hadnagy a *Codamicu*-val és *Wodianer Béla* hadnagy a *Grassteufel*-vel.

Dickmann-ak és Wodianernek lova versenykőben kiűrt és mindkettő levelette lovasát. Mindkét hadnagy azonban csak könnyű ütést szenvedett. A verseny díjai szép ezüst-tárgyak voltak, melyek közül különösen a Vi mosz-erred szobor-díja tűnt fel. Az előkelő közönség élénk érdeklődéssel kísérte a kitűnően sikerült verseny lefolyását.

Vége a szünetnek.

Már is veszekednek.

A politika eseményei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 28.

A politika husvétii szünete a mai nappal véget ért. Holnap, szerdán délelőtt már ülést tart a képviselőház és ezen megválasztják a két alelnököt, a jegyzőket és a háznapot. A következő csütörtöki ülésen pedig a bizottságokat és az osztályokat alakítják meg. Ezzel aztán megkezdik a harmadik ülészak tanácskozásait, melyek tulajdonképpen csak a jövő héten indulhatnak meg.

A képviselőház egyes pártjai ma este jelölő értekezletet tartottak. Nevezetes változás aligha lesz az új választásoknál. A balpárt mai értekezletén nem ejtett semmiféle jelöléseket, mivel ez irányban a Ház elnökségétől hozzá semmiféle megkeresés nem érkezett. A balpárti képviselők ezt szóvá is fogják tenni a képviselőházban és ki fogják jelenteni, hogy számarányuknál fogva úgy a jegyzői karban, mint a bizottságokban őket tagsági helyek illetik meg. A néppárt már akkor is helyet kapott a bizottságokban, mikor nem volt annyi tagja, mint most a balpártnak.

A függetlenségi párt értekezletén a jelölések mellett szóba került és heves vitát provokált a *soproni nemzetiségi nyelv-kérdés ügye*. Többen hevesen kifakadtak *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszternek engedékeny eljárása ellen és kijelentették, hogy ha *Andrássy Bánffy* interpellációjára nem ad kielégítő választ, úgy ők levonják a korrekvenciákat. Végre is hosszabb vita után elfogadták *Ugron Gábornak* azt a közvetítő indítványát, mely szerint felkérlik a belügyminisztert, hogy mielőtt az interpellációra válaszolna, elmondandó választát egy pártközi értekezlet elé terjessze.

A képviselőház elé kerülő törvényjavaslatok között a legfontosabb és legelső lett az 1908. évi költségvetés, melynek tárgyalásánál a Ház már a szigorított házszabályokat fogja alkalmazni. Az egyes miniszterek különben beadják most azokat a törvényjavaslatokat, melyeket a múlt ülészak végén visszavontak. A múlt ülészokról még hetven interpelláció is vár válaszra.

A katonatiszti fizetésemelés nehéz kérdés, melyet *Wekerle* legutóbbi bécsi audienciája alkalmával már válságot szülő politikai tényezőnek állítottak a közvélemény elé, nem fog pusztítást okozni a kabinetek soraiban. A *N. Fr. Pr.* ma este érkezett számában teljesen hivatalos jellegű rövid, de határozott kommunikét tesz közzé, amely szerint a kormányok közös kompromisszumban állapodtak meg a fizetésemelésre nézve s így az most már késznek tekinthető.

A nagy pör szenzációi.

Zsitvay — Polónyi ellen.

A törvénytörő ügyész.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítójától.

Arad, április 28.

Az az élet-halálharc, amelynek utolsó felvonása tegnap kezdődött a budapesti esküdtbírószobán tárgyalótermében, a közérdeklődést teljesen lekötötte. Utón utófélen a Polónyi—Lengyel-pör részleteit tárgyalja az újságolvasó publikum, amelynek szenzációéhségét teljesen kielégíti a hatalmas színjáték. *Zsitvay* Leó ma féltizre tűzte ki a tegnap este hét órakor félbeszakított tárgyalás folytatását. A közönség már korán kezd gyülekezni s amikor kinyitják a tárgyalóterem ajtajait, valóságos csata indul meg azért a kevés ülőhelyért, amelyeket a hallgatóság részére tartott fenn az elnökség.

Kilenc órakor három hordár tűnt föl a lépcsőkön: nagy ruháskosarat cipeltek, izzadva a súlyos teher alatt. *Polónyi Géza* aktái — mondja valaki a folyosón, aki már ismeri ezt a nevezetes irattárat. Azután ismét hordárok érkeztek: *Lengyel Zoltán* felszerelését szállítják, szaporitva *Vázsonyi Vilmos* fegyverzetével. Majd egymásután jöttek a nagy pör szereplői. Az első, aki megjelenik a teremben, *Balás Elemér* dr., az elegáns ügyész, a vád képviselője. *Polónyi Géza* a fiával, *Polónyi Dézsóval* lép a terembe. Egyenesen az asztalukhoz sietnek s a tárgyalás megnyitására irataik között dolgoznak. Már az esküdtek is együtt vannak, amikor *Lengyel Zoltán* mosolyogva, zsebredugott kézzel megjelenik az ajtóban. A legutolsó *Vázsonyi Vilmos*. A védői asztalhoz siet; ő is az iratok tanulmányozásával tölti el a szabad időt.

Délelőtt a Dunagőzhajóstársaság partbérleti ügyét tárgyalták folytatólagosan. Az első tanu *Rózsavölgyi Gyula*, akinek a vallomását nagy érdeklődéssel várta a hallgatóság.

Rózsavölgyi nem tett különös vallomást. Annál érdekesebb volt az, amit *Heltai Ferenc* mondott. Leleplezte *Polónyi* Gyula, hogy a Dunagőzhajós-társaságnak 30,000 koronáért „dolgozott” a főváros közgyűlésén a partbérlet ügyében. Ezt a Társaság elnöke, néhai *Ullmann Ferenc* mondta *Heltainak*. A közönség valósággal kéjelgett ama szigorúság láttán, amelyet *Zsitvay* Leó elnök tanusított *Polónyival* szemben. A népszerűtlen *Zsitvay* ma egyszerre a főváros legszeretettelőbb alakja lett. Főlséges volt az a kijelentése is, a melylyel *Polónyinak* a gyorsírók alkalmazását kérő indítványát elutasította.

— A bíróság nem ismerte fel az ügy különös fontosságát, mondta az elnök marró gunnyal.

Amikor *Heltai* megtette leleplező vallomását, azt tudniillik, hogy *Polónyi* tisztességtelen dolgot cselekedett, a főmagánvádló sápadtan fordult *Heltaihoz*:

— Hogyan lehet az, hogy mégis állandóan érintkezett velem, amikor tudta, hogy állítólag becsstelenséget követtem el?

— Erre nem engedem meg a feleletet, — csapott le hirtelen *Zsitvay*. Hi-

szen az életben sok olyan emberrel kell érintkeznünk, akit nem tartunk tisztességesnek.

Polónyi falféher lett, de zsebrevágta ezt is. Ép úgy, mint az *Ullmann* harmincezer koronáját.

A mai tárgyalás különben így folyt le:

Polónyi elutasítják.

Tíz óra előtt néhány perccel foglalja el helyét a bíróság. *Zsitvay* Leó elnök megnyitja a tárgyalást. Megállapítja, hogy a felek megjelentek. Mielőtt megkezdődne a tárgyalás, *Polónyi Géza* emelkedik szólásra:

— A bűnvádi perrendtartás 331. szakasza: akként rendelkezik, hogy a bíróság fontos ügyben elrendelheti a tárgyalás gyorsírói feljegyzését. A költséget készséggel viselem. Az indokaim abban csucosodnak ki, hogy a lapokban olyan nyilatkozatok tettek közzé, amelyek itt meg nem történtek. Kérem azonkívül jegyzőkönyvben való megállapítását annak, hogy *Vázsonyi Vilmos* védő ur föltette-e ezt a kérdést: „Olyan nőnek az ügyét, mint *Báke Erzsébet*, tisztességes ügyvéd elvállalhatja-e?”

Az ügyész: Az a kérelem, hogy a tárgyaláson gyorsírók alkalmazassanak, törvényen alapul. Hozzájárul tehát a hivatalos gyorsírók alkalmazásához és kéri a megesketésüket.

Vázsonyi: Nekem egészen mindegy, hogy alkalmaznak-e hivatalos gyorsírókat. Nem indítványozom, de nem is ellenzem, mert az esküdtek nem a lapokból, hanem a tárgyaláson történekből formálják meg a véleményüket. Ami pedig *Polónyinak* a rám vonatkozó megjegyzését illeti, legyen egészen nyugodt, nem fogom letagadni gyorsírók nélkül sem azt, amit mondok. Ezért nem érdemes költségbe venni magát. Egyben kijelentem, hogy nem engedem magam terrorizálni semmiféle színészi pózolással és itt, a védői asztalnál megmondhatom és megmondom a véleményemet most épen úgy, mint a védőbeszédemben.

A bíróság visszavonul, hogy határozzon *Polónyi* előterjesztéséről. *Zsitvay* papírlapról olvassa a határozatot. A jegyzőkönyv — úgy mond — a tárgyalás minden fázisát megörökíti, utólagos pótlásra tehát nincs szükség, ami pedig a gyorsírók alkalmazását illeti, az arra vonatkozó indítványt mellőzi a bíróság, mert nem ismerte föl az ügy különös fontosságát, részben azért, mert az indítványt a tárgyalás kezdetén kellett volna megtenni.

Polónyi semmisségi panaszt jelent be a határozat ellen.

A Dunapart bérlete.

Rózsavölgyi Gyula alpolgármestert szólítja először az elnök.

Az elnök: Hallotta ön azt a nevezetes nyilatkozatot *Ullmann*tól, hogy *Polónyi*t megvásárolta.

A tanu: Csak azt hallottam, amikor *Komlós* mondta: Kár, hogy *Ullmann* meghalt. De azt nem tudtam, hogy melyik *Ullmann*ról volt szó.

— Hallotta, amikor *Heltai* azt mondta, hogy kár, hogy a közönség nem elegendő?

- Nem hallottam.
- Szokás az, hogy a vállalatok vezetői eljárnak a bizottsági tagoknál?
- Hallottam, hogy ez meg szokott történni.
- A tanácsnokoknál is?
- Erről nincs tudomásom.
- Szokás az, hogy a közgyűlés ügyvédtagjai a befolyásukat egy vagy más ügy mellett felülden érvényesítik?
- Nem.
- A tanut nem esketik meg.

„Megfizettem Polónyt!”

Heltai Ferenc újságíró a következő tanu. Az elnök figyelmezteti az eskü szentségére és fontosságára.

- Ismerte Ullmann-t régebben?
- Itt Pesten ismerkedtem meg vele.
- Jó viszonyban volt vele?
- Igen.
- Érdeklődött nála a Dunapart bérlete iránt?

- Csak mint bizottsági tag.
- Sokszor beszéltek a dologról?
- Igen. A partbérleti ügyet, mielőtt a közgyűlés elé került, az albizottságok már előzetesen támadták. A társaság legfőbb érdeke a szerződés időtartamához fűződött.

Azután részletesen ismerteti az ügyet.

- Polónyi támadta a partbérletet?
- Nagyon is erősen. Emlékszem, úgy érezték, hogy nem lehet ennek a császári társaságnak tizenöt évre kiadni a bérletet, mert arra is számítani kell, hogy időközben esetleg megvalósul az önálló vámterület.

— Mikor találkozott ön ebben az ügyben Ullmann Lajossal?

- 1895. novemberében vagy decemberében.
- Hogy tud ön így pontosan emlékezni?
- Mert az egy nevezetes dolog volt. Akkoriban sokszor utaztam Bécsbe. Egy ízben a vonaton találkoztam Ullmannal. Kérdeztem tőle, hogy mit csinál télvíz idején Budapesten?

- Magázták egymást?
- Igen. Azután elmondta, hogy rendezte a partbérleti ügyet. S így folytatta: „Voltam Polónyi Gézánál, megfizettem (a szavaknál a zsebére ült), a dolog rendbe jön.” Mondta az összeget is: tíz- vagy tizenöt ezer forintot. Az ügy ultrafelvételénél figyelemmel kísértem Polónyt. Felszólalt, de korrektül, a törvényes formáknak megfelelően ügyesen érvelt.

— Azt a kifejezést használta, hogy „megfizettem”?

- Igen. Egészen határozottan emlékszem. Engem megdöbbentett a dolog s többször nem is beszéltem róla.

— A vállalatok a maguk ügyében szokták informálni a törvényhatósági bizottság tagjait?

- Nekem csak tényeket szabad itt előadnom. Azt tudom, hogy hozzám senki sem jön, mert én informálás nélkül is ismerem a város ügyeit.

— A kávéházban mikor beszéltek Komlóssal az ügyről?

- Mikor az esti lapok jelentették, hogy a minisztertanács határozatából Polónyi sajtópórt indít Halmos János ellen.

- Az ön nyilatkozatát ki hallotta?
- Rózsavölgyi és Hüvös.
- Ön itt az előbb azt mondta, hogy csak tényeket mondhat el. S ezek után kérdezem öntől: Megvolt önben a meggyőződés, hogy Polónyi, mint ügyvéd, eljár egyes ügyekben a városnál.

— Az én kezemben tények nincsenek. Azt azonban tudom, hogy Polónyi egyes vállalatok

ügyét képviselte, még olyan vállalatokét is, amelyek nem a legjobbak voltak.

— Közölte ön a Komlóssal folytatott beszélgetést Halmos Jánossal?

— Elmondom a mellékkörülményeket is. Halmos János Polónyira vonatkozólag egy szerdai napon tette meg azt az emlékeztető nyilatkozatot. Én nem hallottam. Csak három nap múlva, pénteken este találkoztam vele. Akkor fegyveres elégtételről volt szó. Megjegyzem, hogy Halmos nem volt fegyverforgató. Megnyugtattam, hogy ez az ügy nem alkalmas lovagiaskodásra. Az ő nyilatkozata már szombaton este készen volt s a vasárnapi reggeli lapokban jelent meg. Én is onnan értesültem. Egy hét múlva meglátogattam. Deprimált lelkiállapotban találtam Vázsonyi és Sándor Pál társaságában. Szinte könyörögve kért, hogy segítek rajta. „Melléd állok — mondtam — és kártok mellett”. Azután körülményesen elmondtam az Ullmannal való diskurzusomat.

— Jelen volt Vázsonyi Vilmos és Sándor Pál is?

- Igen.
- Ezt az ügyet hol és mikor ismételte?
- Gyakran. Sok embernek és sokszor elmondtam. Egyáltalán nem titkolóztam.

— Hozták a lapok is?

— Nem tudom. Később részletesen közzélték.

— Hivatalosan hol mondta el először?

— A vizsgálóbírónál.

— Milyen stádiumban van az a rágalmasági pör, amelyet Polónyi ön ellen indított?

— Az első bíróság elítélte tizenöt napra fogságra és kétszáz korona pénzbírságra. Ezt az ítéletet azonban a fellebbezési bíróság megsemmisítette és új tárgyalást rendelt el.

Az ügyész: Mótóztatik tudni, hogy a pénzügyi bizottság és a tanács milyen javaslattal terjesztette az ügyet a novemberi közgyűlés elé?

A tanu: A bérletnek tizenöt évre való meghosszabbítását javasolta.

— Polónyi milyen indítványt tett?

— Azt nem tudom. De az bizonyos, — emlékszem, — hogy rettszetesen tüzelt az estrák társaság ellen. Azzal is érvelt, hogy tizenöt év alatt az önálló vámterület is életbe léphet és akkor a főváros nem adhat majd rakpartot a magyar társaságoknak.

— Van-e önnek ténybeli adata arra nézve, hogy Ullmann állítása megfelelt a valóságnak?

— Nekem csak arról van tudomásom, amit Ullmann mondott. Hogy pedig ez az állítás megfelelt a valóságnak, azt Polónyi szereplése igazolta.

— Az előzmények után hogyan tudott aznal az emberrel, akit megvesztegetettnek tartott, állandóan érintkezni?

Az elnök: Erre nem kell felelnie. Az életben sokszor kell olyanokkal érintkeznie az embernek, a kikkel az érintkezés nem kellemes.

Zsitvay és Polónyi konfliktusa.

Polónyi Géza (a tanuhoz): Való-e az, hogy tanu ur a Saskör üléseln poharakat emelt rám és dicsőített.

Az elnök (közbeszó): Erre nem kell felelnie, mert a kérdés lényegtelen.

Polónyi semmi-égy panaszt jelent be.

A bírói tanács szintén úgy határozott, hogy a tanunak nem kell felelnie a kérdésre.

Polónyi a tanács határozata ellen is semmiséget jelentett be.

Polónyi (a tanuhoz): Jelen voltam én a harmadik közgyűlésen, amely az ügyet véglegesen elintézte?

A tanu: Nem volt jelen.

— Tagja ön a légszesztársaságnak?

- Igen.
- Van tudomása arról, hogy tanu ur küldött hozzá olyan ügyeket, amelyek nem tartoznak a városi hatósághoz?
- Igen, a villamos társaságét.

Polónyi a közúti vasútra vonatkozólag intéz kérdést a tanuhoz, Zsitvay Leó azonban azzal a kijelentéssel, hogy ez az ügy még nincs soron, megtiltja a tanunak, hogy a kérdésre válaszoljon. Majd így folytatja:

— Harminc év óta vagyok itt, de főmagánvádoló még soha így nem viselkedett. Tessék nyugodtan viselkedni.

— Polónyi Géza: Engem, Magyarország volt igazságügyminiszterét ötnegyed év óta egész Európa előtt meghurcoltak. Nekem az igazság kiderítése érdekében meg kell tennem mindent, amire a törvény nekem jogot biztosít.

Az elnök: A vádat közérdekből a kir. ügyész képviseli, a vád szempontjából tehát ő a legfontosabb személy. Mégis azt kell látnom, hogy a közérdek, a magasabb, szent cél mellett mellékes, kicsinyes érdekek akarnak érvényesülni.

Vázsonyi kérdez.

Vázsonyi Vilmos védő: Hogyan szavaztak a belvárosi képviselők a partbérlet ügyében?

A tanu: A tanács javaslata ellen. A harmadik közgyűlésen túlnyomó többségük pártolta a tanács javaslatát.

— Polónyi ott volt a harmadik közgyűlésen?

- Nem tudom. Lehetséges.
- Polónyi viselkedését hogyan kommentálták akkor?

— Arra nem emlékszem.

— A tanács tagjaira van-e befolyással az, hogy valamely ügyet egy befolyásos bizottsági tag támogat?

Az elnök ezt a kérdést nem engedi meg.

Vázsonyi: Tud-e tanu ur más esetekről, amikor Polónyi minden látható ok nélkül hirtelen megváltoztatta álláspontját valamely vállalat ügyében.

A tanu: Szabad erre válaszolnom? (Derűtség)

Az elnök: Igen.

A tanu: Feltűnően, ok nélkül megváltoztatta álláspontját a közúti vasút ügyében.

— Tanu ur ellenséges viszonyban van Polónyival? Igaz az, amint a panaszos állítja beadványában, hogy a haladó párthoz csatlakozott?

Az elnök: Nem engedem meg, hogy erre a kérdésre válaszoljon.

Vázsonyi: Én a főmagánvádoló urat akarom kissegíteni.

Polónyi (a tanuhoz): Igaz-e az, hogy mi feszült viszonyban vagyunk egymással?

Az elnök: Erre nem kell felelnie.

Polónyi Géza kérdi a tanut, igaz-e, hogy a november 18-iki zsebkendőcsíny óta ellenséges viszonyba jutottak egymással s hogy a tanu résztvett azon a demokrata gyűlésen, amelyen pénzt adtak össze, hogy Polónyi ellen adatokat gyűjtsenek.

Az elnök megtiltja a feleletet.

Vázsonyi Vilmos: Ez nem így igaz.

Ezután még a védő tesz föl kérdéseket a tanuhoz, az elnök azonban megtiltja a feleletet. Mivel még Heltai más ügyben is kihallgatják, a bíróság később fog határozni a megvesztegetésről.

Tizenkét órakor az elnök tíz perc szünetet ad.

Ismét a fiúmei kormányzó.

Az elnök negyedegy óraker nyitja meg ismét a tárgyalást.

Balás Elemér dr. ügyész engedelmet kér az elnöktől, hogy egy előterjesztést tehesen. Miután erre engedelmet kap, így folytatja:

— Tegnap az esküdtek padjáról az a kérdés hangzott el, hogy Polónyi kapott-e pénzt Nákó gróftól. Akkor a törvényszék úgy határozott, hogy ezt magától Nákó Sándor gróftól kell megkérdezni. Érintkezésbe léptem gróf Nákóval, aki hajlandóan nyilatkozott a kérdésre válaszolni. Most itt van, méltóztassék kihallgatni.

Vázsonyi Vilmos védő ellenzi.

Az elnök elrendeli Nákó grófnak e tárgyban való kihallgatását.

Nákó gróf fiúmei kormányzót beszélgeti a szolgálta.

Az elnök (a tanuhoz): Kapott Polónyi öntől honoráriumot?

Nákó Sándor gróf: Nem.

— Nem is kért?

— Nem kért és nem kapott, hiszen ő Beke Erzsébet ügyvédje volt.

Vázsonyi (a tanuhoz): Ebben az utolsó levélben, amelyet excellenciád Polónyinak írt, benne van az, hogy Polónyi ügyvédi működését korrektnek tartja?

A tanu: Ugy emlékszem, hogy nem.

Az elnök (a tanuhoz): Itt van az a levél?

— Igen. (Kimegy a mellékterembe a levél másolatáért.)

Átadja a levelet az elnöknek, de mielőtt elrendelnék a felolvasását, az ügyész indítványozza, hogy a levél eredetijét olvastassa föl a bíróság, amely Polónyi birtokában van.

Az elnök elolvassa Nákó levelét, majd visszaadja az irást e szavakkal:

— Konstatálom, hogy a levélben többek között ez foglaltatik:

„Önök (Polónyinak) ama kérdésére, hogy van-e kifogásom az ön ügyvédi működése ellen, kijelentem, hogy nincs semmi kifogásom.“ A levélben tehát — folytatja az elnök — nem fordul elő a „korrekt“ szó.

Ezután az elnök kibocsátja Nákó gróft.

Mossák a szennyest.

Szalágyi Aurél dr., a Dunagőzhajózási Társaság főfelügyelője a következő tanu. Részletesen ismerteti a partbérlet ügyét, a várossal folytatott tárgyalásokat, a bizottságokban való tárgyalások történetét és a bérlet kiadását.

— Engem bírt meg a társaság — folytatta a tanu — hogy menjek el Polónyihoz és lehetőleg nyerjem meg ügyüknek. Polónyi keményen beszélt velem és nem mutatkozott hajlandónak arra, hogy teljesítse a kérésünket. A közgyűlésen az egyik legfőbb szónok Polónyi volt: akkor is elhalmozott bennünket azokkal a szemrehányásokkal, amelyeket nekem tett, amikor nála voltam és amelyek nekem nagyon fájtak. Azt el kell ismernem, hogy éles észszel csoportosította érvelt az ő határozott irányában. Stelger megtette ellenünk az indítványt, amelyet elfogadtak. A határozat, amely a rakpartot nem tizenöt, hanem öt évre bízta a társaságnak, nagy konsternációt keltett a társaságban. Akkor jött le Berlinből Budapestre Ullmann, aki látva a helyzetet, azt a kijelentést tette, hogy ha nem megy másképp a dolog, meg kell tenni Polónyit a társaság ügyvédjének. Beadványt csináltunk, a melyben az újra való tárgyalását kértük.

Polónyi akkor sürgette, hogy az ügyet ismét tűzzék ki napirendre. Most pártfogolta a kérésünket, amit az előző közgyűlésen ellenzett. A közgyűlésen pedig elenyészően csekély volt az ellenzék.

Szalágyi azután elmondja, hogy ő a kérdéses időben bejárta az összes városi képviselőket és a tíz fővárosi tanácsos mellett még százötvenhárom bizottsági tag megígérte támogatását. Ő ezt az eredményt az ügy igazságának tulajdonítja. Polónyi befolyását sehol sem látta. A harmadik közgyűlés elfogadta azt az álláspontot, amelyet ő képviseltek, ezen a közgyűlésen azonban Polónyi nem volt jelen. Elnök: Thaly Emil elhunyt igazgatót azt valotta a vizsgálóbíró előtt, hogy személyesen volt Polónyinnál és Polónyi kijelentette, hogy támogatni fogja a házasságot. Tanu: Ez összevág az én előadásommal, mert én az első közgyűlés előtt voltam Polónyinnál, Thaly pedig bizonyára a közgyűlés után, de erről a látogatásról nekem közvetlen tudomásom nincs. Elnök: Ullmann említette önnek, hogy legyennek nyugodtak, mert ő már Polónyival elintézte a dolgot. Tanu: Nem. Azt hangoztatta, hogy Polónyira is gondolni kell, de az nem lehetett holmi vesztegetés. Ilyen pénzt én kidobott pénznek tartottam volna, mert Polónyi már az első közgyűlésen kimondta az ő álláspontját. Elnök erre elhívja Heltai Ferencet és kérli, mikor utaztak együtt Ullmannal?

Heltai: Decemberben, de mindenesetre a közgyűlés után. Akkor mondotta azt Ullmann Polónyiról, hogy: rendben van, megfizettem neki és a zsebére ütöt.

Szalágyi azután elmondja, hogy Ullmannal rendkívül bizalmas viszonyban volt, e dologról sokszor hosszasan beszélgettek, de Ullmann soha nem említette, hogy Polónyit megfizette volna. A társaság emberei mind azt mondták a tanunak, hogy semmiféle províziót Polónyi nem kapott. Ilyen tétel elkönyvelve nincs.

Elnök felolvassa a társaság alkalmazottainak nyilatkozatát, amely szerint provízióra van kiténtelve a könyvekben tízezer kor. de minden név és dátum nélkül. A bíróság erre nézve majd szakértőket is meg fog hallgatni.

Tanu kijelenti, hogy ő erről a provízióról nem tud. Elnök: Hogy lehet az, hiszen ha ez tényleg provízió, akkor egy tízezer forintos adásvétel vagy provízió mögött lemilliók ület is lehet. Tanu: Nem tud a dologról, ez a számvételezés ügye erről a provízióról ő sohasem hallott.

Ezután a védő és a vádlott intéznek kérdéseket a tanuhoz, akit azután megeskütnék.

Sándor Pál a Rivierán üdül. Az ügyész nem tartja fontosnak újból való kihallgatását, a védő ragaszkodik hozzá. A bíróság mellőzi Sándor Pál beidézését. Felolvassák a vizsgálóbíró előtt tett vallomását. E szerint Sándor Pál Heltai Ferencről és Komlós Ágosttól hallotta, hogy Ullmann Polónyit megfizette.

Polónyi mentője.

Felolvassák továbbá Müller Ottónak a bécsi Dunagőzhajózási társaság igazgatójának vallomását, amely szerint Müller Ullmannal Polónyiról soha sem beszélt és Ullmann soha sem mondott olyat, amiről arra lehetett volna következtetni, hogy Polónyinak bármit is adott volna. Meg van győződve arról, hogy semmiféle vesztegetés nem történt. A vallomás felolvasása után a tárgyalást délutánra halasztották.

Következett a Dunagőzhajózási Társaság bécsi tagjai vallomásainak felolvasása. Ezek egyértelműen azt vallották, hogy a könyvekben nyoma sincs annak, hogy Polónyi 10,000 koronát kapott volna.

Az ügyész szenzációja.

Nagy meglepetés történt ekkor. Felállott az ügyész és kijelentette, hogy ő a saját hatáskörében kutatott annak az embernek kiléte iránt, aki abban az időben a Dunagőzhajózási Társaság könyveiben megjelölt 10,000 korona províziót kapta. Az illető neveinek kezdőbetűit a társaság egyik nivatálnoka a bíróság előtt megmondotta. A kezdőbetűk ezek: I. B. S. Ő kitudta, hogy az illető Schmarla Baptist János, egy bécsi társaság igazgatója.

Zsitvay elnök azt a kérdést intézi az ügyészhez, hogy mikor szerezte be ezeket az adatokat.

Az ügyész kijelenti, hogy néhány héttel ezelőtt.

Zsitvay elnök: Kérem, Ön 16-án nekem átadta a bizonyítási eljárás kiegészítésére vonatkozó indítványát. Miért nem kérte akkor tőlem ennek a két tanunak kihallgatását. Valószínűleg csak azért nem, hogy ilyen hangulatot keltsen ilyen leleplezésekkel.

Vázsonyi védő hevesen kikel az ügyész eljárása ellen, aki nyilvánosan törvényt sértett azzal, hogy elkerülve a vizsgálóbíró, saját hatáskörében a bécsi ügyész megtérítésével eljár ebben az ügyben. A magyar judikatura ilyen megsértését megtorlatlanul hagyni nem lehet.

Detektiveket a közönségnek!

Vázsonyi beszéde közben a karzatról, ahol a képviselők foglaltak helyet, közbeszólás történt. Zsitvay elnök erre felszólította a jelenlevő rendőrtisztviselőt, hogy a karzati és földszinti közönség közé detektiveket helyeztesse el és azt a hallgatót, aki kinyitja a száját, rögtön vezettesse ki.

A drága fiskális.

Áttértek ezután a városi és a közuti villamosvasúti társaságok ügyére. A kihallgatott igazgatók, Hüvös József és Jellinek Lajos elmondották, hogy igaz ugyan, hogy ők igénybe vették Polónyi szolgálatait, de azok az ügyek nem voltak kapcsolatban városi ügyekkel és csakis Polónyit, mint kiváló jogászt vették ilyenkor igénybe.

A kereszkérdések közben Vázsonyi rámutat arra, hogy Polónyi szokatlanul nagy honoráriumokat kapott. A vasúti társaságok kisebb ügyekben is, mint például elgázolásoknál, Polónyit vették igénybe és ilyen eljárásokért is 2-3 ezer korona honoráriumot adtak neki.

Zsitvay elnök: Kérem, ahoz ennek az ügynek semmi köze, hogy milyen ügyvédet használtak egyes társaságok. Pesten 1600 ügyvéd van.

Vázsonyi: Éppen az a felülnő, hogy ez a társaság mindig az ezerhatszázadikat választotta. Különben is az a véleményem, hogy e nagy honoráriumok azt a látszatot keltik, mintha a társaságok nem is a jogász Polónyit akarták volna igénybevenni, hanem burkolt módon akarták Polónyit nagy pénzhez juttatni.

A tárgyalás folytatását ezután Laufer dr.-nak, a városi villamos társaság titkárnak kihallgatása után holnapra halasztották.

SPORT.

+ Országos amateur birkózó verseny az aradi Nyári Színházban május hó 10-én este. Rendesi az Aradi Athletikai Klub.

Az aradi gyep.

*

Pillanatfelvételek.

Gyönyörű tavaszi napsugár ragyogta be ma délelben a családi erdő melletti lóversenyteret. A legújabb divatu nagy női kalapok tollain, az elegáns tavaszi toaletteken csillogott a déli verőfény, melyel csak a fess huszártillák aranysujtásai és gombjai versenyeztek ragyogásban. A tavasz legszebb, legtisztább plén ér színei vetekedtek egymással a zöld pázsiton, ahol a mi kis aradi sportéletünknek egyik legérdekesebb eseménye játszódott le a mai napon, a huszár ekvítáció versenynapján.

Déli egy órára volt kitzúve a verseny kezdete, de a meghívott előkelő közönség csak lassan gyülekezett. Eleinte gyéren, de egy óra után már nagyobb számban robogtak a fogatok, köztük egy-két automobil, csónak formájú gépkocsi, a „Fehér Kerest” omnibusza, — pezsgővel és étellel — sőt némelyek azt is híresztelték, hogy a polgármester a város autobuszán fog a versenyterre robogni. *Vargassy* Lajos azonban szerényen megelégedett egy kétfogatúval a nagy Westinghouse gyártmányok helyett. Talán csupa óvatosságból, azért, nehogy az ideges huszárparipák megijedjenek a szokatlan alkotmánytól.

Mert a huszárllovak nagyon is idegesek voltak ma a gazdájukkal együtt. Fáradságos, hosszú gyakorlás, tanulás előzte meg a mai versenyt, melyből büszkén akart távozni mindegyik kadét és hadnagy. Különösen az új hadnagyok. Mert ilyen is volt három Ezek — *Egger* báró, *Institoris* Frigyes és *Dickmann* báró — félórával a verseny előtt kapták a sürgőnyt, hogy fel lehet már varrni a régóta várt csillagot. Alig is győzték a gratulációt fogadni a versenyterén.

Jó omennel indult hát meg a verseny. Mikor egy nagybajuszu őrmester — mintaképe a huszár-őrmestereknek — megfujta az első trombitajelt, öt fess huszár vágatott a tribün elé. *Szendrey* Miska, a színidirektor, gyorsan meg is jegyezte:

— Ha a színésznők ilyen pontosan jönnek a végszóra! —

Rontay Boriska, *Kőrösy* Juci és *Zikó* Ilma — ők képviselték a színésznői világot, — haragosan pislantottak erre Szendreyre. Még itt sem hagy nekünk békét! — gondolták.

A díjlovaglás megkezdődött. Szép lassan, higadnan és óvatosan. A közönség csodálattal nézte a mesés tartású paripákat és hamarosan ki is választott közülök két tippet: *Egger* hadnagy *Ecset-jét* és *Telegdy* József *Táncmester* ét. Ha lett volna totalizátor, ezekre fogadtak volna a legtöbben. Totalizátor nem volt s így csak virágba meg cigarettába történtek szerényebb fogadások. Virágot a nők akartak nyerni, cigarettát a férfiak. A közhangulat már már *Telegdy* felé hajolt, mikor kiderült, hogy az első *Egger* lett. Hivatalos kimutatás nélkül is konstatalható, hogy leginkább a cigarettások nyertek.

Következett a kissé izgalmasabb díjugratás. Tizenhárom versenyeztek. Sokan — különösen a babonás nők — ebből rosszat sejtettek, de a nőknek, mint rendszeren, most sem volt igazuk. Az első akadálynál *Eszterházy* grófnak a lóva megbokrosodott egy kutya miatt, amely meghívó nélkül merészkedett szerepelni a versenyterén. Egy huszárkaplár udvariasan kiutasította a hivatalos vendéget, mire a verseny rendben folyt tovább. Az első díjat mégis csak *Eszterházy* vitte el nagy éljenzés közepette.

A *Jeu de barre*, a szalagjáték, amelyik most következett, volt egyik legérdekesebb része a versenynek. Három csoportokban folyt a küzdelem. Az egyik versenyző bal vállára rátűztek egy kétágu szallagot és a másik kettőnek ezt a szallagot kellett lekaptani a harmadik válláról. De csak baloldalról volt szabad hozzáférkőzni a szallaghoz, mert átnyulni a

lónak nyakán, vagy akár a lovas jobb vállán — nem gilt!

A szallagjáték élénk mozgásba hozta a minden játékkért izguló közönséget. Különösen a második csoport versenye volt érdekes. Először *Malanotti* válláról kellett levenni a szallagot. A versenyter egyik végében állott ő, szemben vele a másik szólen állottak fel *Wodianer* és *Telegdy*. Az adott jelre *Malanotti* társai felé indult, azok feléje. A játék titka az, hogy a két ellenfélnek közre kell szorítani a harmadikat és akkor a baloldalon levő könnyen lekaphatja a szallagot. *Malanotti* lovát sehogyssem sikerült közrefogni. Mikor egyszer *Wodianer* keze már-már a szallagot érintette, *Malanotti* mélyen lehajolt és a szallag meg volt mentve. A második támadás már veszedelmesebb volt. *Malanotti* ez elől meghajlással akart menekülni, de elvesztette az egyensúlyt és . . .

. . . Egy hangos női sikoly jelezte, hogy a hadnagy *leesett a lováról*. Nagyobb baj szerencsére nem történt. A fejét kissé megrugta a ló, de hamarosan talpra állott és a három csoport győztesei közül ő vitte el a harmadik díjat.

A program legutolsó pontja két akadályverseny volt. Ezeket negyed órás szünet előzte meg a büffé javára. A kifáradt, alaposan kimelegedett versenyzőknek és közönségnek elég nagy választéka volt az italokban. Pezsgőt, savanyvizet és — *bőzát* lehetett inni. Mert a biza nyári diadalutja még a lóversenyterre is előrevetette árnyékát.

Az első akadályverseny simán ment. Az eredmény, különösen *Institoris*nak sikere, váratlan volt. A győzelem természetesen annál büszkébbé tette az alig néhány órás hadnagyot.

A második akadályverseny újabb izgalmat hozott. Négyen indultak, de csak ketten értek célba. *Wodianer* hadnagy jó ideig szépen vezetett s a közönség már ki is osztotta neki az első díjat, mikor az ároknál egyszerre csak megbokrosodott a lóva, levetette a hadnagyot, aki lábán még alapos rugást is kapott hátátlan lovától. A megismétlődő női sikoly némileg enyhítette fájdalmát.

Hasonlóképen járt a másik fiatal hadnagy: *Dickmann* báró. A pálya második megkerülésénél már csak ketten maradtak: *Eszterházy* és *Malanotti*. Hol a rózsaszín-fekete, hol meg a vörös fehér szallag vezetett. A nők izgultak, a férfiak a pályára tödultak, végül is *Daniló*, az *Eszterházy* lóva erős küzdelem után beérkezett elsőnek. *Szendrey* Miska megjegyezte erre:

— A Vig özvegy még a pázsiton is sikert arat!
Betta.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: A császár katonái, színmű. (B. bérlet.)
Csütörtök: Tettelegesség, vígjáték. Bemutató előadás. Utána Válás után, vígjáték. (C. bérlet.)
Péntek: Koldusgróf, operett. (A. bérlet.)
Szombat: Az ördög vígjáték. (B. bérlet.)
Vasárnap: Dálután: Szabin nők elrablása, bohózat. Este: Vándorlegény, operett. Utolsó előadás az idényben. (C. bérlet.)

* Az utolsó premier. A téli szezon utolsó premiérje csütörtökön lesz. Ekkor mutatják be *Partos* Szilárdkának, az aradi származású írónőnek, egyfelvonásos vígjátékát, a *Tettelegesség*-et. A szerző már kedden érkezik Aradra, hogy a főpódban résztvegyen. A vígjáték főszerepeit *H. Harmath* Józsa, *Bankóné*, *Várnay*, *Delli* és *Ujj* játszik. Az előadás C) bérletben megy. Az egyfelvonásos előt *Bisson* 3 felvonásos vígjátékát, a *Válás után*-t játszik. A főszerepek *H. Kőrösy* Juci, *H. Harmath* Józsa, *Szendrey*, *Várnay* és *Delli* kezében vannak.

* A tenger. Nagy sikert aratott ma este az *Uránia* színházban A tenger. *Goda* Géza és *Král* Miklós dr. kitűnő darabja. Az *Uránia* színház igazgatóságát a darab nagy sikere arra bírta, hogy szombaton este megismétlő az előadást. A helyárák ugyanazok, mint a bemutató előadáson, a bevétel 25 % át jótékonycélra fordítja az *Uránia* színház.

* A női divat. Kaleidoszkopszerű változottságban vonulnak el szemünk előtt a női divat különböző jelenségei, úgy ahogy az idők folyamán a máig eljutottak. Az *Uránia*-színház mozgófényképekben mutatja be a divat különböző termékeit. A legegyszerűbb női jelmeztől a legraffináltabb szabóremekig megismerkedünk minden rendbeli divathóborttal, ami olyan sok örömet és még sokkal több szomorúságot okozott az idők folyamán. Nemcsak szórakoztató, hanem tanulságos kép ez, mely stilszerűen illeszkedik az *Uránia* szerdán bemutatóra kerülő új műsorába. Remek kép, többek között egy *olasz társasági gyakorlat*, a többi is mind pompás szórakozást biztosít.

KARDOS No. II.

Letartóztatott vezérigazgató.

Bankszédelgők iskolája.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 28.

Kardosék iskolát csináltak a bankszédelgések terén. Hogy teljesen precízen fejezzük ki magunkat, úgy kell mondanunk: a Kardos-recept a szövetkezetek igazgatóinak egészségét, hála a Kardosék tudományának, teljesen helyre állítja. A recept egyszerű és hatásos. A levegő olcsó, tehát alapíts levegőből bankot. Miután így a felsőbb régiókban kitűnően elhelyezkedtél, szállj le a mélységekbe. Manipulálj pince-váltókkal. Élő nagyuri módon, lopd el a betevők pénzét, vonulatsd fel a családot és vonulj a — szanatóriumba.

A Kardos-labdacsoket bevette *Richtmann* Vilmos, a *pestvidéki takarékpénztár szövetkezet* vezérigazgatója és azok kitűnően hatottak. A vezérigazgató ur csekély hatszázezer koronával megrakottan szédült el a becsület rögs útján. Ennyi bankóval megrakottan nem csoda, ha az ember fantáziája kissé élénkebb lesz s kénytelen agybeli fáradság címén szanatóriumba vonulni. A szanatóriumokra is rossz idők járnak. A bankszédelgésben olpetyhűt idegzetek az utóbbi időben szédületes gyorsasággal gyógyulnak meg s egy kis utókurára a rendőrség börtönébe kénytelen vonulni az elegáns igazgató. A nagystilű szédelgésről a következőket jelenti tudósítónk:

A budapesti törvényszék vizsgálóbírája letartóztatta ma *Richtmann* Vilmost, a *Pestvidéki takarékpénztári szövetkezet* vezérigazgatóját, aki gazdag családból származik és előkelő szerepet vitt a *Lipótváros* társadalmi életében.

Richtmann a múlt év végén bejelentette az igazgatóságnak, hogy az intézettől megvonták a hitelt és a szövetkezetet súlyos anyagi csapások érték. Ő azonban teljes vagyoni felelősséget vállal, úgy, hogy az igazgatóságnak semmi kára nem lesz.

A szövetkezet csődbe került, de a letartóztatásnál az igazgatóság különféle gyanus dolgokat vett észre. Kiderült, hogy *Richtmann*, ép úgy, mint a *Kardos*-bank vezetői, pinceváltókkal dolgozott, csal, sikkasztott és számos raffinált szédelgést vitt véghez, amelylyel a szövetkezetet érzékenyen megkárosította.

E felfedezésre az igazgatóság bünvádi feljelentést készült tenni, de *Richtmann* családja a botrány elkerülése végett hajlandó volt bármilyen anyagi áldozatra és hatszázezer koronát ajánlott fel az intézet szanálására. Ezt az összeget azonban az igazgatóság nem fogadta el, mire a család *Richtmann*-t szanatóriumba vitte, ahol paralizáknak mondták és gondnokság alá helyezték.

Richtmann a napokban bocsátották el a színtériumból, a szövetkezet igazgatósága pedig megtette ellene a feljelentést. A vizsgálóbíró ma délutánra idézte be az egykori vezérigazgatót és kihallgatása után letartóztatta.

A számüztött szemérem.

A dánosi bünpör izgalmái.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 28.

A dánosi bünpör mai tárgyalásán szokatlan jelenetekben volt része a publikumnak, amelynek sorában tömérdek urinő is ült. Lakatos Rózától, az áruló cigánylánytól azt kívánta a bíróság, hogy a szerencsétlen Szarvas Teréz megbecstelenítését teljesen leplezetlenül mondja el s ő teljesítette a parancsot. A közönség az idegizgató előadást határozottan élvezte! hallgatta, s többen közbe is szóltak, vicceltek, nevettek.

A mai tárgyalás különben hasonlatos volt egy kabaré-előadáshoz, amelyen a néző folytonosan beleszólt a darabba. Rónay Kamil elnök ez: szónéklül hallgatta.

A mai tárgyalás egy csomó egervideki tanu kihallgatásával kezdődött, akik ma fölsmerték a cigányokat s tudták, hogy a gyilkosság előtt sohase volt pénzük. Azután jött az izgalmas rész.

Dél tájban Fogarassy Gyula csendőrőrmester kihallgatására került a sor. Fogarassy július huszonharmadikán Tégláson akadt a cigányokra, akik a korcsmában mulattak és mikor az ajtón kiakartak menni, Kolompár Balog Tuta titokban egy csomagot akart átnyújtani Kolompár Zsifinek. Két ember fel akarta tartóztatni a menekülő Tutát, de ez úgy fejbe vágta az egyiket, hogy az eszméletlenül esett össze, Tuta pedig tovább rohant. Azután üldözésére indultak és el is fogták, a bűnjeleket pedig Dánosra küldték. Még aznap megérkezett a távirat, hogy a bűnjeleket felismerték.

A szembesítésnél Balog Tuta kijelenti, hogy Fogarassy őrsvezető mindnyájukat gyilkolta a puskatussal és ő azért akart elfutni. Ujfehértónál elfogták és elvették tőle egy bicskát, meg husz ezüst gombot.

Ügyész (a csendőrök): Hogyan történt Lakatos Róza vallomása?

Tanu: Saját jószántából vallott, ezt az Istenre esküszöm.

A cigányasszonyok óriási visitással és ellenmondással fogadják a kijelentést és azt hajtogatják, hogy a csendőrök heringet adtak Lakatos Rózának.

Fogarassy megmarad a mellett, hogy a cigánylány saját jószántából vallott. Azt vallotta, hogy Tuta volt az első, aki erőszakot követett el Szarvas Terézen, azután Sztojka Bajka; Német Vrána pedig közben többször belédöfte a lányba a kését.

Az egyik védő ekkor megjegyzi, hogy ellenmondás van, mert Lakatos Róza azt mondotta, hogy nem emlékszik a Szarvas lány megbecstelenítésére.

Fogarassy kijelenti, hogy a leány nem is emlékezhetik rá, mert ezeket a finom kifejezéseket nem érti, hanem úgy kell neki feltenni a kérdést, ahogyan ő beszélni szokott.

Erre az elnök elrendeli, hogy minden körülírás és finomkodás nélkül nevezze meg a dolgokat Lakatos Róza is.

A védők kéri, hogy erre való tekintettel a nyilvánosságot zárják ki. Elnök: Ebben a teremben már sokkal különb szavakat hallott a közönség. Legfeljebb felszólítja a nőket, hogy hagyják el a termet, de a zárt tárgyalást nem rendeli el.

Az elnök felhívására két-három nő elhagyja a helyiséget, de a többi, körülbelül kétszáz nő, ott marad és a legnagyobb érdeklődéssel kíséri a fejleményeket, amidőn úgy a csendőrőrmester, mint Lakatos Róza nagy részletességgel és reprodukálhatlan, mestelen szavakkal elmondják a megbecstelenítés történetét.

Még egy Katona nevű tanu hallgattak ki, azután a tárgyalást holnapra halsztották.

NEM LESZ MAJÁLIS.

A multikoriban már megirtuk — a diákság köréből nyert információk alapján, — hogy a nagyváradai tankerületi főigazgatóság be akarja tiltani a majális, nagy szomorúságot okozva ezzel az aradi tanuló ifjúságnak is, mert az aradi középiskolák a nagyváradai tankerületi főigazgató fenhatósága alá tartoznak.

A nagyváradai tankerületi főigazgató, Vass Bertalan dr. tegnap módosítva és engedményt téve közölte az aradi középiskolák vezetésével a majálisról szóló rendeletet: megengedi a majális megtartását, de táncmulatságok nélkül. Ezt a rendeletet ma már nyilvánosságra is hozták.

Mi megértjük a majális vig színezete ellen szóló rendelet bizonyos szempontból tekintve helyes és jogos intencióit. Ez a szempont az, hogy az iskola feladatai, a kulturális kiművelés céljai között nincs érteime és tere a testi erő fejlesztését jelképező tavaszi diákmulatságok. Elismerjük, hogy nem önkény, nem szeszély, nem elhamarkodottság szülte a rendelet, hanem komoly céldudatosság eredményezte ezt. Sajnos, mi bennünk mindezek dacára lakozik egy csöpp idealizmus, egy kis poézis megérzés, egy kis emlékezés a mi édeskeserű diákveleinkre. Nekünk nagyon tetszett, amikor az antik fizikusok megengedték Pán tündérnépségének, hogy szírinxot fújva, táncolva vonuljanak ki a reagetegbe, a tavasz elébe. Egyetlen óda sem tiltotta be ezt a majális. A diákoké, a XX. század díjakjalás husz századdal ártatlanabb, szolidabb és szükségesebb ennél a ősrégi, első majális formánál. Kellett bizony ma egy kissé a tavaszi hangulat belélegzése a betűtől csömörlött gyerekekoponyáknak.

A fluk, a mulatságtól eltiltott nagyváradai fluk megpróbáltak konspirálni, lelkük szomorú és meddő vergődéssel, mint a kalitkába zárt madár, lendült egy-kettőt, csapkod a szárnyát... A nagyváradai főgimnázium négy felső osztályának diáksága nevében megjelent egy kiküldött a majális tanárrendezője, Bertram Bruno előtt és bejelentette, hogy az összes diákrendező lemondanak, hogy nem hajlandók majálisozni — a szó új értelmében. Inkább itt-hon maradnak. A tanár tudomásul vette a diákok küldöttségének jelentését.

A nagyváradai főigazgatóságba tartozó középiskolák ezek szerint nem tartanak majális. Valóban kár. A főigazgatónak, a kinek humanus felfogását mindenki ismeri, bizonyára nem ez volt a szándéka a rendelet kibocsátásával. A majális azonban az a nap, ahol a diák a maga teljes szabadságának akar élni. A majálison a diák szabadnak érzi magát minden szubordinációtól. Ha ezt a szabadságot megnyirbálja, a majális lelkét öli meg a legtisztább jóindulat és a legnemesebb pedagógiai felfogás is.

A nap furcsaságai.

*

A bűnügyi mozi.

Ha néhai Laucsik bácsi feltámadna s végig nézné, hogy az ő utódjai miként vallatják a nehéz bűnösöket, bizonyára elszégyellné magát. Ő, aki a legkiválóbb emberismerőnek tartotta magát, aki Róza Sándorból, Petykó Bandiból és Gonosz Pistából szép szóval és egynehány bikacsek ütésével úgy kivette a szót, mint a jóbort a dalt a portugálból, mi szólaná ahhoz, hogy ma már fénykép és daktüloszkópia segítségével állapítják meg, vajjon Gézenguz Bertalannak a bal szemé jobb sarkában van-e dudora, vagy nincs és hogy a jobb keze gyűrűs ujján a csiga vonalon keresztül vont egyenes milyen részekre osztja a görbékét és azok pólusait. De arra meg hitet merünk tenni, hogy menten vissza térne az anyaföldbe, ha arról kellene tudomást vennie, hogy az ördög masinája, a mozgófénykép is bevonult a büntető terembe.

A mozi, a mindent lekopó, megrögzítő film lemez, amely millió és millió mozdulatot egy egészsz, még pedig élethű, mozgékony egészszé varázsol, a főtárgyalási teremben teljesít olyan szerepet, mint néhai jó Laucsik bácsi, akinek az volt a módszere, hogy úgy hunyta le a szemét mikor a tizenhét éves rablógylkosra nézett, hogy az azt hitte, hogy nem látja a híres rabvallató az arcjátékát. Az öregnek a szeméi azonban érzékenyebbek voltak mint a mozgófénykép sok ezer koronás prizmaja s a betyár lelkében megindult és kitörni készülő őszinteséget hamarabb leolvasta az arcáról, mintsem maga a vérontásban megkérgeződött haramia sejtette volna.

A mozi, századunknak ez a népszerű játék-szere, Szabadkán tartotta első debütjét. Mint jól nevelt mozihoz illik nem minden humor híján esett meg ez a premier. A nagy sorsjegycsalási pörben veszték egymással össze a szakértők. A főkönyvbe a könyvelő bejegyzett egy számot. Állítólag az Eckert által megvett sorajegy számát. De ezt kö-zönséges halandó nem tudja megállapítani, mert egy óriási tintafolt terpeszkedik az odiozus szám felett. A szakértők a tintafolt alá bujtak s mind az öt érzékszervükkel azt kutatják, vajjon 45 vagy 41 futott ki a könyvelő tintájából.

A szakértőt is ellenőrzik. Van ellenőrző szak-értő s ez az ur lepte meg ma azzal a világot, hogy véleményének előterjesztéséhez mozira, való-ságos mozira van szüksége. A törvényszék nem akarta utját állani az igazság kiderítésének s belement a játékba. A terem közepére fehér vásznat huztak, a gázlámpákat eloltották, a közönség a terem közepére tódult. A szakértő betette a vetítő gépbe a skontro könyv fotografiáját. Mielőtt a gépet megindította volna, a tárgyalási elnököt ájulás fogta el. Elfeledett a vádlottakról gondoskodni. Azt sügték a fülébe, hogy Wagner, a csalással vádelt könyvelő felhasználta a sötétséget és — elmozgott.

— Gyujtsák meg azonnal a gázlámpákat, sü-völtötte az elnök, keressék a vádlottat, mert megszökött.

Az óriási pánikban egyik ember a másikat fogta fülön, mert nem lehetett tudni, vajjon nem áll-e mellelte a keresett férfiú. Nagysokára meggyujtot-ták a gázlámpákat. Hát akkor meg az egész terem óriási hahotába tör ki. Ott állott a vádlott a mozi gép előtt s úgy el volt mélyedve a bámulatába, hogy azt sem tudta, mi történik körülötte. A zavar még csak ki sem zökkentette báméskodásából. Nem is lett volna a huszadik század egyik legérdekesebb bűnpörének a hőse, ha nem a mozi tartotta volna vissza attól, hogy az egyetlen kínálkozó alkalmat a szökésre elmulasztja.

Mert hát ki nem nézi meg a mozi? Mindenki megnézi a mozi, még ha az bűnügyi is.

ARADI KABARET.

*
Ma volt az aradi huszártisztek
díjgratái és díjlovaglás sport-
ünnepe.

Hej, néhány száz dolmány feszült ma,
S prüszkölve fujt pár pompás mén,
Lóverseny és díjgratás volt
Aradnak lóverseny-terén.
Ah! Képzelem, száz édes asszony
Féltette szíve lovagját,
Amint a szélgyors paripákon
Száguldottak a téren át.

Elgondolom, milyen pazar fény
És csillogás volt odakünn,
Husz év óta egy lóversenyre
Vágyik már folyton árva szűm.
Husz éve már, hogy látni vágyom,
Hogy ugranak díjt a lovak,
— De hát az ember sokra vágyik,
Amit meglátni nem szabad.

Bizony az ember sokra vágyik,
Mihez ám pénz is kellene,
Önök tudják, hogy a lóverseny
Ezer költséggel van tele.
Belépti díj, fiákker pénz és
— Minek mondjan? — száz annyi más,
Bevételek kevés lehet csak,
De annál több a kiadás.

S miért is — ugye k. kisasszony! —
Nézek díjgratást meg én,
Gondoskodott ön, hogy szerezzek
Prakszist a díjgratás terén.
Díjgratásra, lóversenyre
Szákségem ezután nem lehet,
Hisz ön kisasszony, szép szerelmem,
Hányszor tett már ah! lóvá engem
S hányszor ugratott engemet . . .

Szilánk.

HIREK.

A kíváncsi nők.

*

A dános rablógyilkosság mai tárgyalásának — fővárosi híradás szerint — szenzációsan kiemelkedő epizódja az, hogy a nők ma egyre tömegesebb számmal jelentkeztek a tárgyalás izgalmainál. A padsorokat urilasszonyok és leányok foglalták el és valósággal boldogtalan volt az, aki nem juthatott be, aki nem élvezhette, nem hallgathatta végig a véres gyilkosság részleteit és a boldogtalan csárdatündér megbecsülésének szomorú történetét.

Magunk előtt látjuk az érdekes képet. A vad, barbár gyilkosokat, a gyilkosok tarkabarka, festői csapatát és szinte közvetlen közelből figyeljük meg azt a sajtáságosan finom, problematikus női tömeg lelkét, amely befojadja a véres szenzáció legapróbb részletét is, amely felkorbácsolódik pillanat alatt, mint viharban a mély, örvényes tengervíz. Ez a lélek, ez a finom, szubtilis, szélsőségek között hányódó női lélek mindenkor egyforma volt és egyforma marad.

— Accipe ferrum! — ordítja a tömeg ez redévekkal ezelt a győztes gladiátor felé, aki a nép mulattatására leszurja rabszolgatársát és a véres mulatság nézőközönsége között Róma szép hölgyei teljes számmal helyet foglaltak. Sienkiewicz gyönyörű, nagy értékű pszichológiai megfigyeléseket közöl és izgatónan érdekes pillanatfelvételeket mutat erről a témáról. Vagy nézzünk el egy spanyol bikaviadalra! Nem valami épületes látvány. Vér folyik a homokon, de a tömeg, amely végignézi a borzalmas szin-

játszást, amely ujong, tapsol, bravózik a vér láttára, nagyrészen női közönség.

És mindenhol, ahol az életnek nagy színtételei, tragédiái lejátszódnak, megjelenik a nő, mint az örök kíváncsiság, az örök érdekesség után való vágyakozás képviselője. Lelki dispoziációjának mindegy, hogy véres, barbár, erkölcstelen brutalitás, vagy klasszikus, finom művészet az, amit szemlél, csak színes, hangulatos, eleven, érdekes legyen. Ezért megtalálhatjuk a nőket a dános rablógyilkosság tárgyalótermében, a Polónyi-pörben, megtalálhatjuk a Nemzeti Szalon képiállításain, irodalmi felolvasásokon, sportversenyeken is. Mindenhol nagyobb, dominálóbb számmal, mint a férfiakat. A férfiak természetrajza más elbírálás alá esik. A férfiaknál a folytonos, évezredek óta tartó kenyérgüdellem bizonyos irányban eitompiotta az érzéseket és csak bizonyos irányban fejlesztette ki a kutatásvágyat, a kíváncsiság érzését. Aki például órákig áhítattal tudja nézni egy jól sikerült szobor szépségeit, az esztétikus izlésű férfi — az bizonyosan nem hallgatja végig szívesen Stojka Bajka vad, lármás üvöltéseit, vagy Lakatos Róza meztelen beszédét. A nő, az más elbírálás alá esik. Hangulatait, érzéseit más törvények irányítják, mint a mieinket. Se a szobrokat, se az irodalmat, se a művészetet, se a sportot, se a véres deiktumokat komolyan nem veszi, — csak végignézi, mint érdekességet és végignézi, mint epizódjait a nagy életszínjátéknak. (N-gy.)

— Szerenád Prohászka püspöknek. A székesfehérváriak fényes udásu püspöke, Prohászka Ottokár ma délután tartotta meg utolsó előadását az Iparosház nagytermében. Mai, utolsó előadását is ugyanolyan nagy és előkelő közönség hallgatta és élvezte végig, mint előbbi tanításait. A publikumra rendkívül fölemelő hatást gyakorolt ennek a csudásan finom lelkületű főpásztornak minden mondata. A püspök holnap még Aradon marad, amikor közös szentáldozás lesz. Ma este 8 órakor az aradi vaggongyári dalkör lampinos szerenádöt adott Prohászkanak, aki a minorita-palota erkélyéről kalapiengatva köszönte meg az ovációt.

— Jank János temetése. Vasárnap a vármegyei tisztviselői kar egyik régi derék, közszeretettel és közbecsülést élvező, nyugdíjba vonult tagja hunyt el. Jank János nyugalmazott ternovali főszolgabíró halt meg Pankotán. Jank Jánost ma délután 4 órakor temették Pankotán óriási résztvevő közönség jelenlétében. A temetésen megjelentek többek között Schill József vármegyei főjegyző, Heppes Aladár tb. főjegyző, Nachtnébel Gyula vármegyei árvaszéki elnök, Faragó István, a világosi járás főszolgabírája, s a világosi, meg a szomszédos járasok sok tisztviselője. A résztvevők sorában a vármegyei előkelő családok nagy számban voltak képviselve. A temetési szertartást Csorogáriu Romulusz, az aradi román szeminárium igazgatója végezte. Lázár Kornél, Leuka Fülöp és Jerkusán János görög keleti lelkészek segédlete mellett. Csorogáriu Romulusz hosszabb, szívhez szóló beszéde után Schill József vármegyei főjegyző mondott nagyhatású beszédet, amelyben az elhunyt kiváló érdemeit méltatta s emberi szép tulajdonságait: szívjóságát, nagylelkűségét emelte ki olyan megható szavakkal, hogy az egész hallgatóság könyezett.

— A temesvári főrabbi halála. Temesvárról jelentik, hogy az ottani izraelita hitközségnek nagy gyászja van. A hitközségnek érdemekben gazdag, tudós főrabbija, Löwy Mór dr. szombaton délután Abbázliában, hová gyógyulást ment keresni, szívrohamból következésképpen, hirtelen

elhunyt. A megboldogult egy emberöltőn keresztül volt lelkipásztor a temesvári izraelita hitközségnek, amelynek minden egyes tagja a rajongásig szerette és nagyrabecsülte. A megdöbbentő gyász hír már szombaton este terjedt el Temesvárról, ahol nemcsak a hitközség tagjai körében, hanem mindenütt osztatlan, igaz részvételt keltett. A gyász hír annál lesújtóbban hatott, mert az utóbbi napokban a beteg állapota felől állandóan megnyugtató hírek érkeztek Abbázliából, ahol március negyediké óta időzött. Az aradi zsidó hitközség táviratban fejezte ki részvétét az elhunyt családjának s a holnap délután 3 órakor végbemenő temetésen Nemess Zsigmond dr. vezetése alatt kiküldendő küldöttséggel képviselteti magát.

— Albert Andor új szobra. Albert Andornak, a tehetséges aradi szobrásznak legújabb műve állítja meg utjában az aradi közönséget. A Lengyel-féle butorkereskedés kirakatában van ez a szobor, egy lónak szobra. Paikert Henrik seprősi ménesének Vihar nevű apaménjéről mintázta Albert ezt a szobrot, amely élettől duzzadó, nagy értékű alkotás. A magyar szobrászok között igen kevesen vannak, akik lovat művészettel tudnak zgyagba vagy ércbe gyurni; Albert Andor ezzel a munkájával ennek a zsánernek leghivatottabb művelőjeként állott a közönség elé, amely bizonyára örömmel látja benne a fiatal aradi művész fejlődését.

— A bajai sorsjegycsalás. Szabadkáról jelentik: A bajai sorsjegycsalás miatt megindított bünpörben ma még mindig az írás és a könyvszakértőket hallgatta ki, a bíróság, akik azt vallották, hogy minden könyvelő szokott a könyvekben kaparni és radirozni, habár ez törvénytelen cselekedet is. Ebben az esetben kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy szabálytalanság történt. A szakértők azt is megállapították, hogy az intézet mérlege már decemberben elkészült, tehát a kérdéses sorsjegy ekkor föltétlenül a bank birtokában volt.

— Halálozás. Súlyos csapás érte az egyik előkelő aradi családot Fodor Miksa budapesti műv. főellenőrnek tegnapiéi történt elhunytja miatt. Fodor Miksa, aki testvére volt Fodor Zsigmond aradi építésznek, e hó 26-án 56 éves korában hosszas szenvedés után meghalt s ma délelőtti 10 órakor temették a rákoskeresztúri temetőbe.

— Érdekes ítélet. Temesvárról írják: Hosszu ideje folyik már az a per, amelyet Hofbauer Árpád volt jegyző indított Joanovich Sándor miniszteri tanácsosi címmel felruházott országos cigánybiztos, volt temesi alispán ellen. Hofbauer ugyanis a sajtóban, különösen egy Nemezis aláírásu röpiratban, súlyos vádakot hangoztatott Joanovich ellen, akit a megyei közgyűlés először eltiltott a sajtóperrel, majd pedig mintán ezt a határozatot a belügyminiszter megsemmisítette, a közgyűlés sajtóper indítására utasította az alispánt. Közben Joanovich egy levelet írt Baranyi Antal dr. ügyvédnek, Hofbauer akkori főnökének, amelyben kifejezte, hogy hajlandó Hofbauer bocsánatkérését elfogadni és ha erről nyilatkozatot ad, ugy neki állást szerez, vagy pedig havi 120 kor-segélyt ad. Azontul az ellene folyó pereket visszavonja és a további cikkeért sajtóper nem is indít. Hofbauer vissza is vonta állításait, de Joanovich sem állást nem szerzett neki, sem a segélydíjat nem fizette. Hofbauer a havi segélydíjak iránt pert indított, amelyet hosszas huzavona után ma tárgyal a járásbíró. Darnay Jónás járásbíró meghallgatva a feleket, kimondta az ítéletet, amely szerint kötelezi Joanovichot a százhusz korona havidíj, valamint az összes költségek megfizetésére.

— **Eljegyzés.** *Prankó Géza* honvédszázados eljegyzte nevelő *Ortutay Béla* özvegyének, születő *Mahler Jozefin* urának művelt és kedves leányát, *Margitkát*.

— **Országos rózsakiállítás Budapestén.** Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület Budapestén a városligeti nagy iparcsernok helyiségekben június hó 17—21-ig nagyszabású országos rózsza és pelargonium kiállítást rendez. A kiállításon nem csupán kertészek, hanem a magánkertészek, virágkereskedők, amatőrök is részt vehetnek, akik részére külön díjakat tűzött ki a bíráló bizottság. A virágkedvelők maguk között, a kertészek is maguk között versenyeznek. A kiállítás gazdag programjából kiemeljük a levágott rózsák csoportját, amelyekben különös súlyt helyeznek a hazánkban előállított rózsza fajtákra. A kiállításnak egyik különlegessége lesz a balkon és ablakdíszítés. **Virágkiállításainkon erre eddig nem fektettek kellő súlyt, most azonban különös figyelemben részesítjük és nemcsak érmeket, hanem pénzdíjakat is tűztek ki.** Összesen 78 állami arany, 153 állami ezüst, 20 állami bronz, 1 ocker arany, 1 ocker ezüst, 19 ocker bronz emlék-érem, 36 egyesületi aranyérem, 91 egyesületi ezüst, 116 egyesületi bronz érem és 67 elismerő oklevél áll a bíráló bizottság rendelkezésére a díjazásnál. A kiállítás programjával, valamint felvilágosítással bárkinak szívesen szolgál az Országos Kertészeti Egyesület titkársága Budapestén, IV. Korona herceg utca 16. szám.

— **Házasság.** *Balla Béla* aradi festőművész május hó 5 én tartja esküvőjét *Margaret Kimpl* festőművésznővel, *Münchenben*.

— **A vén bitang.** Budapestről írják: Hónapokkal ezelőtt néhányszor megtörtént, hogy a Tisza Kálmán-térről egy öreg ember ott játszadozó gyermekleányokat magával csalt és erkölcstelen merényletet követett el ellenük. A rendőrök akkor erélyes nyomozást indított, de eredménytelenül, a gyalázatos öreg pedig azóta nem mutatkozott. Tegnap a Tisza Kálmán-téren Cs. Gizella 9 éves leányka játszadozott, egy kecskeszakállú öreg ur elcsalta a Nagydíófa-utcába egy házba és lakásán a gyermek ellen fordult. A leányka megijedt, kiszaladt a lakásból, de az udvaron elfogta egy öreg asszony és belökte a lakásba, ahol azután az öreg ember beteggé tette a gyermeket, akit a Rókus-kórházban ápolnak. A rendőrség a gyermeket még nem hallgathatta ki, de a nyomozást már megindította és valószínű, hogy a vén szörnyeteg most hurokra kerül.

— **Nagystilű szélhámosok.** A madridi rendőrség ma arról értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Madridból *Zabala Richárd*, az állami bank pénztárosa 350.000 pesetánál nagyobb összeg elcsikkasztása után megszökött és a nyomozás adatai szerint vagy Flume, vagy Triest felé vette útját. *Zabala* hónapok óta készült a szökésre és gyűjtötte a pénzeket. Magasállású embereket zsarolt meg és milliókat harcsolt így össze. Miután nem tulajdonosan kötelezettség, óriási összeggel szökhett külföldre. *Zabala* 49 éves, erős testalkatú, fekete szakállú, előkeiféle külsejű ember. Méltó társa *Zabalának* egy német ember, állítólag *Imhof Bernhard* 32 éves, volt postal alkalmazott, akinek kézrekerítésére 500 márka jutalmat tűzött ki a müncheni rendőrség. Münchenben ez évi február hó 22 től kezdve *Ludovici Mihály* ottani kereskedelmi tanácsoshoz több zsaroló levél érkezett, melyek *Josef Mayer* aláírással a kereskedelmi tanácsost azal fenyegették meg, hogy gyermekét pusztítják el, ha nagyobb összeget nem juttat a zsarolóknak. Február hó 27-én *Ludovici* egyik flugyermekét ismeretlen tettes az utcán leöntötte salétromsavval. — A rendőri nyomozás a levelek szerzőjét *Imhof Bernhard* személyében kinyomozta, de a veszedelmes ember Münchenből megszökött és nincsen ki-

zárva, hogy Magyarországon át a Balkánra igyekezzen, ahol már egy ízben rejtőzködött. *Imhof* nagyműveltségű ember. 1897 ben Ochsenfurtból 35 000 márka elcsikkasztása után megszökött, azután a Balkáron, majd Olasz, Francia és Angolországban kóborolt, a pénzt elmulatta, míg végre a majnai Frankfurtban elfogták és öt évi fegynazbüntetésre ítélték 1906 július 28 án kiszabadult, költőrésszel és utépítésekkel mint közönséges munkás foglalkozott. Találmányai is vannak, jó gépész és optikus, mesésen hamisít okiratokat mint mérnök vagy építési vállalkozó szokott utazni. Fenyegető leveleiben robbantással is fenyegette a müncheni kereskedelmi tanácsos házát és lakásán tényleg találtak robbantószerkeket és olyan nyomtatványokat, amelyekből azt lehet következtetni, hogy *Imhof* anarchiztákkal szövetkezik. — *Imhof* 172 cm. magas, szemel mélyenfekvők, sötétek, szurós tekintetűek, haja fekete, arca sápadt, pofacsontjai kiállóak, hangja éles.

— **Albán összeesküvés Vilmos császár ellen.** *Rómából* táviratozzák: A *Tribuna* azt a föl-tűnést keltő, de még meg nem erősített hírt közli, hogy a görög rendőrség Korfuban ötven albánt letartóztatott, akik Patrászból jöttek és fegyvert és dinamitot vittek magukkal. Husz albánnak sikerült egy vitorláshajón elmenekülni, de egy görög hajó üldözte őket és tizenegyet közülük megölt, a többit pedig elfogta. — *Korjuból* jelentik: Egy Korfu szigetéről elindult bárkán több alban ember, akinek nem volt utlevél, titokban partra akart szállni. A paron főállított csapatok rájuk löttek és a bárkán levő emberek közül öt embert megöltek.

— **Késelés a Szabadság-téren.** *Hubert Jósef* Szabadság-tér 8. szám alatti lakos kocsisa, *Varga Ferenc* ma este kilenc óra tájban az Urania színház előtt állott. Körülötte beszélgetett *Bencsik Dezső* és öt társa. Közük és a kocsis közt szóváltás keletkezett. A kocsis egy kissé keményebben szót a kötekedőkre, amire ezek közül egyik kést rántott és *Vargát* hátán megszurta. A tettes elmenekült. A sebesülés nem veszélyes. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Vasúti szerencsétlenség.** Komáromból jelentik: A komárom—érsekújvári vasút építésénél szerencsétlenség történt. Husz kocsiból álló, kavicsossal megrakott vonat féke elromlott és a töltésről lezuhant. Két ember halálosan megsebesült.

— **Orvosi körökből.** *Mann Adolf* dr., aki az aradmegyei kórházban négy éven át volt másodorvosa, majus elsejétől önálló rendelő intézetet nyit az Andrássy tér 6. szám alatt lévő Verbovács házában. *Mann* dr.-t mindenki a legjobb és leglelkismeretesebb orvosok egyikeként ismeri.

— **Sikkasztó bankigazgató.** *Eszék*ről jelentik: A bródi kereskedelmi bank tegnap tartotta közgyűlését. A mérleg 47.000 korona veszteséget tüntet fel, amely sikkasztásból eredt, amelyet Szárics eddigi igazgató követett el. Az igazgatóság elállott attól, hogy büntető feljelentést tegyen ellene. Az igazgatóság kebelében fennálló véleményelérések miatt *Kohn Jakab* eddigi elnök nem fogadja el újabb megválasztását. Először ezért *Schmidek Zsigmond* újgradiskai kereskedőt választották meg.

— **Alkalmi vétel.** 400 darab kerti szék és 100 darab asztal, nyári vendéglő helyiség, esetleg kerthelyiségekbe alkalmas, olcsó áron eladó. A bútorkészítő iparosok szövetkezeténél. Atzél Péter-ú ca 3. 1725.

— **Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben** *Vojtek és Weisz*nál Aradon. 191.

Időjóslás.

Az országos meteorológiai intézet jelentése.
1908. április 29-én.

Enyhe.

Elvélve csapadék.

TORVÉNYKEZÉS.

A pörnyertes Máv.

(Az aradi törvényszék döntése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 28.

Érdekes ügyben döntött ma az aradi kir. törvényszék egyik polgári tanácsa. A magyar kir. államvasutak és tizenhat falusi kisbirtokos között folyó kisajátítási perben a bíróság az államvasutak javára döntött és megállapította azt az összeget, amelyet a földiek vételárában a birtokosok elfogadni kötelesek.

Milova és Odvos községek határában a vasuti töltés és az országot között terül el *Pasculesc* Jakab és tizenöt társának birtoka. A tulajdonosok valamennyien solymosi lakosok. A földiek épen ott húzódnak el, ahol *Mairovitz Mór* máriaradnai fakereskedőnek van egy iparvasutal felszerelt fatelepe. Az államvasutak nagy forgalom könnyebb lebonyolítása céljából egy kitérőt szándékozott ide építtetni és ezért meg akarta vásárolni az ott elterülő földet. A Máv. a földiek négyeszőgöléért egy koronát ajánlott fel, a tulajdonosok azonban két-három, sőt négy koronát is kértek négyeszőgölenként. Ez év április tizenharmadikán a solymosi községhezánál jegyzőkönyvet vettek fel az érdekeltek. A Máv.-ot *Pavlovics Szvetozár* dr., *Mairovitz Mór* *Mairovitz Adolf* dr. képviselte. A birtokosok beleegyeztek a kisajátításba, de az egy korona kisajátítási egységárat kevésnek találták és a jegyzőkönyvet nem írták alá, hanem szakértőkkel kívánták a földiek értékét megbecsülni. A solymosiak a maguk részéről *Bocsku Mitru* községi bírót, a Máv. pedig *Földes János* lippai erdőőrrevezették meg, a törvényszék szakértőjeként *Paál Miklós* jelent meg.

A szakértők a szemle megtartása után be-terjesztették véleményüket az aradi kir. törvényszékhez, amely ma *Jákó Sándor* elnöklésével úgy döntött, hogy a földiek tulajdonosai kötelesek földjeiket négyeszőgölenként egy korona és nyolcvan fillér kisajátítási árban az államvasutaknak átengedni.

A határozat indokolása az, hogy a földiek fekvése semmiféle gazdasági jelentőséggel nem bír és ott egy gazda sem terjeszkedhetik, mert a kiszakított föld a vasuti töltés és az országot között, ártérben fekszik, kitéve a Maros áradásainak, a birtokok tulajdonosai tehát így is három-négyeszeres árat kaptak.

§ **Akasztófavirágok.** A *Karaffa-féle* tolvaj dinasztia legifjabb, de legtehetségesebb tagja állott ma két pályásával együtt a törvényszék előtt. A múlt év november huszonharmadikán a három jómadár azon törte a fejét, miképen lehetne bemenniük a moziba. Pénzüik nem volt, de *Karaffa Gyula* leleményessége segített. Egy üzlet előtt haladtak el, amelynek ajtajában egy nagy csomag szappan volt elhelyezve. Az ügyes tolvajcsapata odaugrott és elemelte a csomagot, amelynek tartalmát barátival együtt értékesítették. A károsult kereskedő feljelentésére azonban a rendőrség csakhamar kiderítette, hogy a tolvajlást *Karaffa Gyula*, *Lefkovics Samu* és *Goldstein Isidor* aradi csirkelógók követték el. A törvényszék ma ítéltetett a fiatal bűnösök felett és *Karaffát*, akinek lelkét egyebekben kívül egy pár ellopott csizma is terhelte, hat havi, *Lefkovicsot* öt havi fogsárra, *Goldstein Isidort* pedig egy heti fogsárra ítélte. *Karaffát* és *Lefkovicsot* az aszói javítóintézetbe fogják szállítani.

Ma, szerdán
nagy
kép tombola-estély
a Központi-szállóban.

GAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Árad, április 28.

A tavaszi hónapok legszebbje, május közeledtén, az időjárás már most melegebb, barátságosabb, a levegő pedig enyhébb. Szóval, kedvezőbbnek ígérkezik az idő, mint amilyen volt a rendellenes áprilisban.

A vetések feől hallani ugyan kedvezőlen hangu nyilatkozatokat, azonban a hátralékos — egyben jónak ígérkező — időjárás a mostani kilátásokat megjavíthatja.

A gabonaüzlet irányzata azt mondhatni rohamosan szilárdul.

A mai piacon elkelt:

150—200 mm. buza 10 80 —

100—150 mm. tengeri 5 80 —

Növleges jegyzés:

Rozs 9 20—30

Zab 7 00—7 10

Árpa 6 40—50

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 28

Amerika $\frac{1}{2}$ -el olcsóbb. 15 ezer mm. buza 10—15 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli szárlat	5 órai szárlat
Buza májusra	11.48—11.49	11.52—11.53
Buza októberre	9.58—9.59	9.61—9.67
Zab októberre	6.52—6.53	6.57—6.58
Rozs októberre	8.30—8.31	8.36—8.37
Tengeri májusra	6.40—6.41	6.52—6.53

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	631 50
Magyar hitelrészvény	743 75
Közuti vasút részvény	561.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 28. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felel sulyban — fillérig; közép páronként: 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; Biala nehéz páronként 320 kilogrammon felel sulyban 128—129 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 132—134 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 132—134 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felel sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.

Sertéslelészám: Április hó 25 napján volt készlet 32 460 darab, április 26. napján főlajtatott 844 darab, április 26. napján elszállított 286 darab, április 27. napjára maradt készletben 33 018 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Április 28. —

Fehérkereszt szálloda. Schey András aszfalt mester Budapest. — Haroska Ferenc utazó Budapest. — Pollák Samu utazó Boskovitz. — Krausz Gyula utazó Budapest. — Schmidt Ferenc pénztárnok és neje Pankota. — Lepkovits Izso utazó Budapest. — Török A. főmérnök Budapest. — Proner Henrik utazó Budapest. — Kemény Odón utazó Budapest. — Löw H. dr. orvos Borossebes. — Deutsch Henrik kereskedő Budapest. — Bogyó János gyárigazgató Budapest. — Salgó Oszkár utazó Bécs. — Rostás Gyula dr. ügyvéd Lugos. — Róth Miksa utazó Budapest. — Hirn József utazó Budapest. — Kohn Miksa utazó Valkány. — Buchsbaum Ignác utazó Budapest. — Vidor Nándor utazó Budapest. — Róna Miksa mérnök Temesvár. — Winkler Mór kereskedő Szeged. — Probst Béla vállalkozó Nádorhely. — Sorsch Béla ezredes Lugos. — Zitte Ernő kereskedő Kesienberg. — Weisz Arnold utazó Bécs. — Bacher Arthur gyáros Bécs. — Edelhes Henrik utazó Kesienberg.

Központi-szálloda. Deutsch Sándor utazó Budapest. — Simonyi Armin utazó Budapest. — Markus Zigmund utazó Budapest. — Frank Károly hivatalnok. — Jelinek Emil kárbeszélő Budapest. — Führer Mihály vállalkozó Nyiregyháza. — Kaszab Zoltán utazó Budapest. — Markovics Simon utazó Budapest. — Rozsványi Andor utazó Budapest. — Princz Ignác utazó Temesvár. — Kovács Aladár mérnök Budapest. — Bekker Géza banktisztviselő Budapest. — Róth Lipót utazó Budapest. — Kell

Ignac utazó Budapest. — Pisk Vilmos utazó Budapest. — Guttmann Izidor utazó Budapest. — Teniold Izso utazó Temesvár. — German Aladár utazó Budapest. — Zsiros Mihály főszámvevő Szeged. — Révész Károly gazdálkodó és neje Seprős. — Winkler Ernő utazó Budapest. — Ujhelyi Kálmán földbirtokos Budapest. — Alstatter Antal utazó Brassó. — Sonnenfeld Lipót utazó Temesvár.

Vass szálloda. Weisz Soma utazó Budapest. — Vágó Jenő utazó Budapest. — Povoln Milán kir. albiró Világos. — Pollák Ignác utazó Budapest. — Rajza Gyula utazó Budapest. — Hold Sandor utazó Budapest. — Tepki Géza utazó Budapest. — Kosner Ede utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Szuchy János hivatalnok Budapest. — Braskoczi Viktor fogalmazó Budapest. — Imre Albert mérnök Budapest. — Kormos Géza ügyvéd Temesvár. — Horváth Gyula utazó Budapest. — Ludinszky Lajos miniszteri osztály tanácsos Budapest. — Ribárovits Traján körjegyző Kalácsa. — Remsing Mátyás főpénztárnok Nagykikinda. — Szántó Gyula kir. telekkönyvvezető Nagyhalmagy. — Weisz Alfréd utazó Budapest.

Nemzeti Színház.

Szerda, 1908. évi április hó 29-én:

B) bérlet . . . . . B) bérlet.

A császár katonái.

Társadalmi színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre.

SZEMÉLYEK:

Karádi István Várnal Jenő.	Joász Géza	Szendrey M.
Karádi Zoltán Mártonfy R.	Sárossy	Faludy K.
Erzsébet K. Kapólnai J.	Keller	Leövey Leo.
Schneller Borbély S.	Szedlacsek	Delly Lajos.
Marjai Ladiszlav J.	Pintér	Fejér Aladár
Szilassi Ernő Keszler E.	Ferenc	Hunyady J.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

Teljesen új műsor. Érdekesítő képek.

Olasz tűzérési gyakorlatok.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. április hó 29-én, szerdán:

1. Élő szobor. Kacagató. — 2. Bátor fiú. Dráma. — 3. Borjú fej. Humoros. — 4. Indusboszu. Dráma. — 5. A női divat. Látványosság. — 6. Szerencsétlen idill. Kacagató. — 7. Téi sportok Sveicban. Sportkép. — 8. Bécsi him dőjárny hatása Budapesten. Látványosság. — 9. Olasz tűzérési gyakorlatok. Látványosság.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások hétköznapokon délután 5 órától kezdve este 10 óráig.

Szombaton este 8 órakor

A tenger.

3 felvonásban, 196 színesen vetített és 10 mozgóképpel.

Írták: Goda Géza és Král Miklós dr.

NYILTTER.*

Dr. Mann Adolf

az aradmegyei közpórház négy éven át volt másodorvosá, lakik Andrassy-tér 6. sz.

(Verbos-ház.)

Rendel május 1-től fogva naponként délután 3—4-ig.

1805

Telefon 532.

Több aradi földszintes ház előnyös feltételek mellett eladó.

Részletes felvilágosítással szolgál:

Dr. Szalay Károly.

(Minorita-palota.)

Pénzének,
ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

601

Az én valódi kölni vizem

destillálva, a feltaláló, az én ősem, eredeti receptje után, az egész világon, ez itt látható hatóságilag bejelentett árujelzéssel ismeret s.

Johann Maria Farina, Jülich, Platz 4. Köln a. Rh.

szabadalmazott szállítója az osztrák császárnak és magyar királynak, valamint a legtöbb császári és királyi udvaroknak. Csakis eredeti csomagolásban kapható a szakszerű üzletekben. 5947

Uj cipész-üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

Báthány-utca 32. szám alatt

egy a mai kor igényeinek megfelelő

cipész-üzletet

nyitottam, hol úgy a rendelések, mint kész munkák a legjobb minőségű anyagból, a legdivatosabban készülnek.

Ugyisintén a javítások pontosan és azonnal készíttetnek.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, tisztelettel 425

Márton György,
cipész.

Költözők dők figyelmébe.

Villanyvilágítás, villanycsengő berendezés és javításokat, petroleum lámpák átalakítását gáz és villanyra legolcsóbban, szakszerűen végzem.

Luszterek gáz és villanyra, gyári árban eladók, továbbá Auer égők, izzólámpák, gyöngyrotok és üveg felszerelések. 1485

Diamant Ferencz,

Atzél Péter-utca 2., színház főbejáratával szemben (Bohus-udvarban.)

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé más nem szívhat

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmulhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű
Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

Ára egy üvegnek 2 korona.

241

Fagydaganatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére
kiváló hatásműszer a Hajós-féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szoballatok, üvegje 70 fillér.

„Never“ amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető
legjobb óvszer. 6 db. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a magyarházi szomszéd.

Fajtisza riparia portalis alanyon oltott
elsőrendű, duggyökérzetű bor- és cseme-
gefajta 296

szőlő-oltványokat,

valamint gyökeres riparia portalis

szőlő-vesszőket

bármely mennyiségben szállít

HÁMORY GAZDASÁG

szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és áraján-
lattal szívesen szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

Ruggyanta bélyegzők,

kelet-bélyegzők, számozó-gépe-
ket, dombornyomó-sajtók, mono-
gramok, köriratu pecsétnyomók

a legfinomabb kivitelben, jutá-
nyos árakon szerezhetők be,
ugyszintén

Számozó-gépek javítását

jutányos árak mellett eszközölöm.

Schubauer J.

vésnöki műtermében 563

Arad, Salacz-utca 3.

Telefon 848. sz.

Jégszekrények.

Legújabb amerikai rendszer, magyar szabadalom bej.

Jégtartány vasrácsból és sodronyhálóból

jéggel együtt

csekély havi részletfizetésre kaphatók:

Husserl Manó

bádogosnál

1767

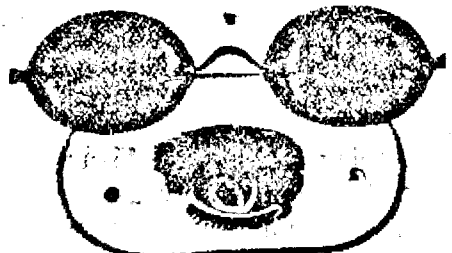
Arad, zsidó-templom épület.

Előrendelői és szerkesztői Helyet.

DICK-SÁMU

Órák és látóeszközök

Arad, Andrassy-tér és Woltzer János-utca szomszéd

Ez az óra javít mindenféle órákat és
szemüvegeket a legújabb és legolcsóbb árakon.
Raktáron tart mindenféle órákat és szemüve-
geket a legkülönbözőbb kiállításban, leg-
jobb minőségű órákat, orrcsüptetőket és szem-
üvegeket arany és ezüst nikkellal és teker-
békákkal készítenek. Legjobb órák és szemüve-
gek.

Nagy raktár sűrűségű fekmé-
ben, ber, must és szesz részére, te-
vébbé mindenféle hőmérők, minden-
féle kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetőket or-
vosi rendelés szerint azonnal ké-
szítenek.

7302. kh. szám. 1908.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy egy elő-
fordult veszettségi eset követke-
ztében Aradváros területén levő
összes kutyáknak f. é. április hó
28-tól számított 40 napig köve-
tartását vagy szájkosárral való el-
látását rendelem el.

Az állategészségügyről szóló
1888. évi VII. t.-cz. végrehajtása
tárgyában a nagyméltóságú m. kir.
földművelési ministerium által
40 000—1888. sz. alatt kiadott ren-
delet 188. § a szerint ezen rende-
let érvényének tartama alatt elfo-
gott kutyák kiirtandók lévén: fel-
hívom a közönséget, hogy a ren-
delet intézkedéseit pontosan be-
tartsák, mert mindazon kutyák, a
melyek szájkosár nélkül szabadon
járnak, a pecér által elfogatni fog-
nak s a törvény szerint kiadhatók
nem lévén, elfogatásuk után azon-
nal kiirtatnak.

A rendőrkapitányi hivatal mint
I-sőfoku állategészségügyi ható-
ságtól.

Aradon, 1908. évi április hó
28-án.

Sarlot,
főkapitány.

Mc Cormick
amerikai aratógépgyár

igazgatósága és főraktára: e

Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

Knecht E. John igazgató.

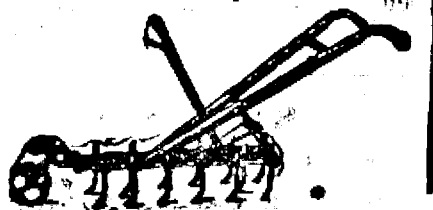
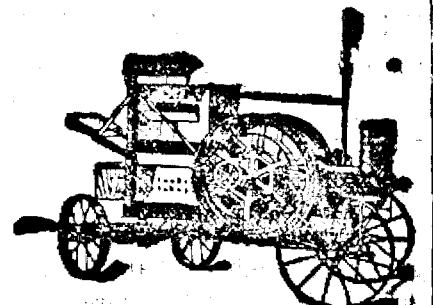
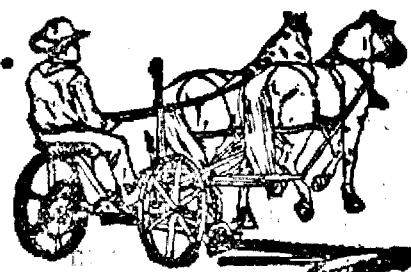
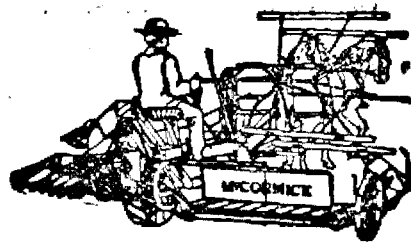
Mc Cormick kéveköto-arató-

gépei és marokrakó-arató-

gépei a magyar viszonyoknak

megfelelően külön lesznek gyártva.

Es nem ártos frázis, hanem tény!

Vezérképviselők Kovács Soma és Társa urak Aradon. 5008

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 évi gyakorlattal bíró

végrehajtói irnok, ki a magyar, német és román nyelvet perfekt bírja, állást keres. Fizetési igények alkalmaztatás esetén intézendők. Czim a kiadóhivatalban. 1712

Andrássy-térre néző

3 szobából álló, elegáns uri lakás május hó 1-től kiadó. Bővebbet Dömötör mérnöknél, Lócs-ház, Sallacz-utca 1. sz. 1801

Eladó

egy használt, teljesen jó karban levő Osborne kévekötő aratógép és két Osborne kaszalógép két lóra, 150 cm. vágásszélességgel. Felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg. 1804

Vissza maradt

Bizancy macess (pászka) kilója 35 krajcárért kapható Löwenstein készítőnél Óvár-u. 5 1776

Kiadó

május hó 1-re egy 3 szoba alkóv, elő-, fürdő- és cseléd-szobás lakás minden mellékkel. Bővebbet a kiadóhivatalunkban vagy Kornis Testvéreknel Atzél Péter utca 1. sz. alatt. 1796

3 szobás lakást

fürdő- és cselédszobával lehetőleg új házban aug. 1-re keresek. Ajánlatok hér megjelölésével a kiadóba kéretnek Hivatalnok jeligére. 1795

Kész butor eladás.

Ajánlom a n. é. füzönségnek — felette jutányos ár mellett — kitűnő minőségű háló- és ebédlő-szoba butoraimat. Varga József, Arad, Kápolna-utca 6 sz. 1780

Intelligens

özv. urinőnél jó házikoszt kapható. Bővebbet Thökölly-tér 4., ajtó 3.

Szép lóhere eladó.

Évi lekaszálásra 4 1/2 hold. Söltz Gyula, Arad, Zsidótemető-utca 5. 1789

Bélyeg-ritkaságok

nagyobb gyűjtők részére, nagyobb gyűjtő-füzetekben kaphatók. Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében. Arad- és temesmegyei telefon 517. 201

Hegyi bor

1907. évi, korcsmárosok vagy fogasztási szövetkezetek részére hordónként is eladó. Felvilágosítást ad Vojtek Alajos Arad. 1653

Jég,

kristály tiszta. Kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva. Petőfi-utca 7/a Telefon 199. szám. 1631

Tanuló fizetéssel

alkalmazást nyer Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedésében. Ugyanott egy jó állapotú tolószék olcsón eladó. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése Aradon, Andrásy-tér 20. Telefon 385. 212

Állandóan alkalmi vételek.

Ifjúsági iratok félárban. díszlevélpapír feltűnő olcsón. Festőminták kölcsönintézet. 100000 köt. kölcsönkönyvtár. Krausz Paulin, Színház-épület, telefon 511. 995

Könyvkötészetünkben tanuló leányok felvétetnek.

11411—908. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszteriumnak rendelete nyomán ezenek közhírré tesszük, hogy hivatalos honvéd állatorvos tisztviselelké váló kiképzési céljából pályázat tétetett közzé.

A részletes pályázati hirdetmény és felvételi feltételek a városi levéltárban betekinhetők.

Arad sz. kir. város tanácsának 1908. évi április hó 18-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Aradi és csanádi egyesült vasutak.

VAGYON.

Számadási főzárlat 1907. évről.

TEHER.

	Kor.	f.	Kor.	f.	Kor.	f.	Kor.	f.
1. Vasutépítés:			21051400		1. Társasági tőke:			
2. Vasutkiegészítés és beruházások:	12957059.46				Törzsrészcények:			
" " " " " a tartalékalapból	800000		13757059.46		Kibocsátva	16.928.000—		
3. Ki nem bocsátott törzsrészcénytőke:			392000		Ki nem bocsátva	392.000—	17320000	
4. Pénztárak készlete:			265452.27		Elsőbbségi rész- vények	12806200—		
5. Különféle anyagkészletek:			1525552.65		Leirt és bevál- tott elsőbbségi részvények	385.200—	13191400	30511400
6. Értékpapírok: Alföldi első gazdasági vasuti részvényekben			100400		2. Vasutkiegészítésre és beruhá- zásokra alkotott tartalékalap			800000
7. Leirt elsőbbségi részvények:			65800		3. Építésekre fordított üzleti felesleg			1845212.42
8. Biztosíték-értékpapírok:			218043.27		4. Üzleti tartalékala:			993246.22
9. Nyugdijalap vagyona:					5. Iparvállalatok értékcsokke- nési tartalékalapja:			874144.71
Társulati részvényekben...	1736200		2121985.54		6. Tartalék szénbánya váliat klaknzására:			75000
Ingatlanban	382545.54		3155.59		7. Tartalék makói Maroshíd épít- tésére:			150000
Társulati élvezeti jegyekben	3240		2915126.47		8. Biztosítékek:			218043.27
10. Különféle segélyalapak vagyona:			2297691.34		9. Nyugdijbevételek:			2323558.90
11. Különféle tartozók:					10. Különféle segélyalapak va- gyona:			3155.59
12. Magánvagyon: Iparvállalatok és vasutak, ezek tartozékai, ingatlanok és ingók					11. Különféle hitelezők:			5165369.75
					12. Nyer. és veszt. számla 1906. évről áthozott tartalék:	38011.06		
					1907. évi üzleti felesleg:	1718524.67	1754535.73	
			44713666.59				44713666.59	

Arad, 1907. évi deczember hó 31-én.

Aradi és csanádi egyesült vasutak
részvénytársaság:

Nachtnebel s. k. Dr. Fábry s. k.

Jelen számadási főzárlatot a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítván, átvizsgáltuk és azt tökéletesen rendben találtuk.

Arad, 1908. évi április hó 25-én.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő-bizottsága:

Dr. Tötössy Géza, s. k. Heinrich Sándor, s. k. Daniel Endre, s. k.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő-bizottságának jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk a tisztelt Közgyűlésnek tudomására hozni, hogy a kereskedelmi törvény 195. § a és a társulati alapszabályok 38. §-a értelmében a társulat ügykezelését a lefolyt 1907. évben több ízben megvizsgáltuk és ugy ennek törvény és alapszabályszerű helyességéről a pénztári értékek rendbenlétéről, valamint a könyvvezetőség pontosságáról magunknak mindannyiszor megnyugtató tudomást szereztünk.

Az igazgatóság által elénk terjesztett 1907. évi mérleget, illetőleg számadási főzárlatot és üzleti számlát behatóan megvizsgáltuk és kijelentjük, hogy azok az üzleti könyvekkel és a nekünk előterjesztett leltári kimutatásokkal megegyeznek és ugy a kereskedelmi elveknek, mint a törvény követelményeinek minden tekintetben megfelelnek.

A fentebbiek alapján van szerencsénk az igazgatóságnak az 1907. évi 1,718.524 korona 67 fillér tiszta nyeresmény, valamint az 1906. évi tiszta nyeresményből fennmaradt és új számlára átvitt 36.011 korona 06 fillér összeg hováfordítása tárgyában beterjesztett indítványát a t. Közgyűlésnek elfogadásra ajánlani.

Végre kérjük a t. Közgyűlést, hogy az 1907. üzletétet illetőleg ugy az igazgatóság, mint a tisztelettel alulírott bizottság részére a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1908. évi április 25.

1717

Az aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő-bizottsága:

Dr. Tötössy Géza, s. k. Heinrich Sándor, s. k. Daniel Endre, s. k.